

Joona Ikonen

Aloittavan yrityksen talous ja rahoitus

Työn tyyppi Opinnäytetyö

Syksy 2014

SeAMK Liiketalouden ja kulttuurin yksikkö

Liiketalouden Tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketalouden ja kulttuurin yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Liiketalous

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Joona Ikonen

Työn nimi: Aloittavan yrityksen talous ja rahoitus

Ohjaaja: Tuulia Potka-Soininen

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 52

Liitteiden lukumäärä: 5

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia alle kolme vuotta toimineiden yrittäjien palveluiden tarpeita. Hanke toteutettiin Etelä-Pohjanmaan Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava ry:lle. Tutkimus suoritettiin yrityksille, jotka on perustettu aikavälillä 2011 – 2014.

Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava toteutti JATKE-hankkeen Euroopan Sosiaalirahaston osittain rahoittamana. Yrityksen perustamisvaiheessa lukuisat eri tahot tarjoavat neuvonta- ja opastuspalveluja yrityksen perustamiseen liittyen. Toimiville yrityksille ei ole varsinaista tahoja, josta hakea apua. Siksi tavoitteena oli selvittää, mihin alle kolme vuotta toimineet yritykset tarvitsisivat opastusta.

Tutkimukseen liittyvä kysely toteutettiin käyttämällä kvantitatiivista tutkimusotetta. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää alle kolme vuotta toimineiden yritysten palveluiden tarpeita. Kysely lähetettiin sähköpostitse, Webropol-kyselytyökalua hyödyntäen. Kohderyhmä muodostui 824 yritysasiakkaasta, josta 629 oli Uusyrityskeskuksen tietokannasta ja loput 195 kerättiin Patentti- ja rekisterihallituksen tietokannasta. Hanke toteutettiin kevään ja kesän 2014 aikana.

Tutkimus osoitti, että huomattavasti suurin osa tarvitsisi opastusta yrityksen rahoitus- ja talousasioissa. Talousasioissa erityisesti kirjanpitoon ja tilintarkastukseen liittyvät seikat koettiin hankaliksi. Teoriaosuus opinnäytetyössä muodostuu näin ollen kolmesta pääotsikosta, jotka ovat yritystoiminnan rahoitus, rahoituslähteet sekä yrityksen talous- ja kannattavuustekijät.

.

Avainsanat: Yritysrahoitus, yritystalous, Uusyrityskeskus, kvantitatiivinen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Accounting

Author: Joonas Ikonen

Title of thesis: Financing and economy of a starting company

Supervisor: Tuulia Potka-Soininen

Year: 2014

Number of pages: 52

Number of appendices: 5

The purpose of this thesis was to research the service needs of companies which have been in operation for less than three years. The project was made for an enterprise agency called Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava, which is located in South Ostrobothnia. The study was conducted among enterprises established between years 2011 and 2014.

Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava implemented the JATKE project partially together with European Social fund. When establishing an enterprise, various actors offer advice and guidance services related to starting a company. A company that has already started their activities does not have at their disposal any established service for getting guidance. That is why the main purpose of this thesis was to find out with which functions young companies would need help and guidance.

The survey related to the project was made using the quantitative research approach. The purpose of the survey was to find out the service needs of companies which have been in operation for less than three years. The survey was sent by e-mail, using the Webropol query tool. The target group consisted of 824 corporate customers, of whom 629 were from the database of Uusyrityskeskus. The rest of the respondents were collected from the database of the Board of Patents and Registration of Finland. The project was conducted during the spring and summer of 2014.

The study showed that a significant majority of respondents needed help with funding and financial matters. Especially accounting and audit-related issues were considered troublesome. Therefore, the theoretical part consists of three main titles which are business finance, source of funding as well as business economics and profitability factors.

Keywords: corporate finance, business economics, Uusyrityskeskus, quantitative

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO	8
1.1 Tutkimuksen lähtökohta ja työn tavoitteet	8
1.2 Tutkimuksen luonne ja rakenne	8
1.3 Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava.....	9
1.4 Yritystoiminnan alkutaival	11
2 JATKE-HANKE	13
2.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä.....	13
2.2 Survey-menetelmä.....	14
2.3 Kyselylomake.....	15
2.4 Annettujen vastausten analysointi.....	15
3 YRITYSTOIMINNAN RAHOITUS.....	19
3.1 Tulorahoitus	20
3.2 Oma pääoma	20
3.3 Vieras pääoma.....	22
3.4 Rahoitusriskit	22
4 RAHOITUSLÄHTEET	24
4.1 Pankit.....	24
4.1.1 Pankkilaina	24
4.1.2 Luotollinen tili	25
4.2 Rahoitusyhtiöt	26
4.2.1 Leasing-rahoitus	26
4.2.2 Osamaksurahoitus.....	27
4.2.3 Factoring-rahoitus.....	27
4.3 Finnvera Oyj.....	28
4.3.1 Finnvera-laina	28

4.3.2	Kansainvälistymislaina.....	28
4.3.3	Yrittäjälaina	29
4.3.4	Finnvera-takaus	29
4.3.5	Pientakaus	30
4.3.6	Vientitakaus	30
4.4	Vakuutusyhtiöt	31
4.4.1	TyEL -takaisinlainaus.....	31
4.4.2	Takausvakuutus.....	31
4.4.3	Voitto-osuuslainat	31
4.5	Vakuudet.....	32
5	YRITYSTOIMINNAN TALOUS- JA KANNATTAVUUSTEKIJÄT	35
5.1	Ulkoinen laskentatoimi	35
5.1.1	Kirjanpidon tekeminen ja kirjanpitovelvollisuus	36
5.2	Tilinpäätös	37
5.2.1	Tase.....	38
5.2.2	Tuloslaskelma.....	39
5.2.3	Toimintakertomus	40
5.2.4	Tilintarkastus.....	40
5.3	Tilinpäätöksen tulkinta ja lukeminen	42
5.3.1	Kannattavuus.....	43
5.3.2	Vakavaraisuus	45
5.3.3	Maksuvalmius	46
6	YHTEENVETO.....	48
	LÄHTEET	50
	LIITTEET	53

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kyselyn runko	9
Kuvio 2. Yrittäjien avun tarpeet	16
Kuvio 3. Työntekijöiden lukumäärä yrityksissä	17
Kuvio 4. Yrityksen rahoitus	19
Kuvio 5. Oma pääoma	21
Kuvio 6. Tilinpäätöksen lukeminen ja tulkinta	42
Kuvio 7. Oman pääoman tuotto prosentti	44
Kuvio 8. Koko pääoman tuotto prosentti	44
Kuvio 9. Omavaraisuusaste	45
Kuvio 10. Nettovelkaantumisaste	46
Kuvio 11. Quick ratio	47
Kuvio 12. Current ratio	47

Käytetyt termit ja lyhenteet

Yritysrahoitus	Yritystoiminnan rahoittaminen omalla, tai vieraalla pääomalla.
Yritystalous	Yritys talous viittaa yrityksen keskeisimpiin taloudellisiin seikkoihin, kuten rahoitukseen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen.
Uusyrityskeskus	Uusyrityskeskus on seudullinen toimija, joka tarjoaa maksuttomia neuvontapalveluja aloittaville yrittäjille.
Kvantitatiivinen	Kvantitatiivinen viittaa tutkimusmenetelmään, jossa hyödynnetään laskennallisia ja täsmällisiä tutkimuskeinoja aineiston saamiseksi.

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen lähtökohta ja työn tavoitteet

Alle kolme vuotta toimineille yrittäjille tehtiin kyselytutkimus Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava ry:n toimesta. Kyselyn tavoitteena oli selvittää yrittäjien palvelujen tarpeita. Uusyrityskeskus koki tarpeelliseksi tämän tutkimuksen teettämisen, sillä avunpyyntöjä on tullut jo toimivilta yrityksiltä. Uusyrityksen peruseriaatteena on auttaa yritystoiminta alkuun, eikä näin ollen varsinaista neuvontapalvelua jo toimiville yrityksille ole lainkaan. Tutkimuksessa todettiin, että yrityksen rahoitus- ja talousasioista on selkeästi vaikein saada informaatiota.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia alle kolme vuotta toimineiden yritysten avun tarpeita. Tutkimuksessa todetut tulokset osoittivat yrittäjien tarvitsevan apua rahoitus- ja talousasioissa. Työn tarkoituksena on luoda opas alkaville yrityksille rahoituksen muodostumisesta, rahoituslähteistä sekä yrityksen taloudesta ja siitä, mitkä ovat kannattavan toiminnan edellytykset. Tämän vuoksi teoriaosuus tässä työssä koostuu yritysrahoituksen peruskäsitteistä, rahoituslähteistä sekä yritystoiminnan talouden- ja kannattavuuden keskeisimmistä tekijöistä.

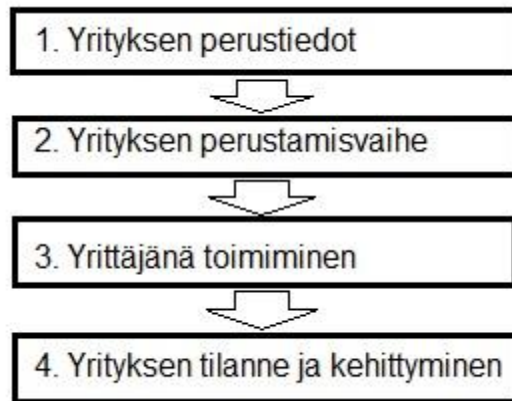
Aloittavilla yrittäjillä on usein hankaluuksia valita oikea rahoitusvaihtoehto. Tästä johtuen yritystoiminta voi kariutua jo alkuvaiheessa. Kysymyksiä herättävät myös talousasiat. Mitä tarkoitetaan tilinpäätöksellä, kirjanpidolla ja tunnuslukulaskelmilla?

1.2 Tutkimuksen luonne ja rakenne

Tutkimuksen luonne tässä opinnäytetyössä on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Kvantitatiivisen tutkimuksen keskeisiä piirteitä ovat koehenkilöiden tai tutkittavien henkilöiden valinta, aineiston keruun suunnitelmat, hypoteesien esittäminen sekä johtopäätökset aiemmista tutkimuksista. Tutkimus puoltaa määrällistä tutkimusta, sillä aineiston keruumenetelmänä käytettiin survey- eli kyselytutkimusta. Kyselyyn päädyttiin siksi, että kyselyn etuna on laaja tutkimusaineisto; tutkimuk-

seen on mahdollista saada paljon vastaajia ja heiltä voidaan kysyä monia asioita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136, 188).

Kyselyn runko muodostui neljästä pääkohdasta:

Kuvio 1. Kyselyn runko

Yrityksen perustiedot -kohdassa tiedusteltiin yrityksen yhteystiedot, toimiala sekä perustamisvuosi. Kyselyn toisessa osassa yrittäjältä kysyttiin kokemuksia palveluista, joita he ovat käyttäneet yritystä perustaessaan. Kolmannessa osiossa keskityttiin kyselyn perimmäiseen tarkoitukseen eli minkälaisia palveluja yrittäjä on kokenut tarvitsevänsä toiminnan ollessa jo käynnissä. Viimeisenä tiedusteltiin yrityksen tilannetta ja sitä, onko yrityksellä tulevaisuuden kannalta suunnitelmia.

1.3 Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava

Uusyrityskeskusten toiminta-ajatus perustuu englantilaiseen ”Jobs in the Community”-malliin. Tämä malli on muodostunut 1970-luvulla, kun suurtyöttömyyttä ryhdyttiin torjumaan julkisen vallan ja elinkeinoelämän yhteistyöllä. Toimintamallin tavoitteena oli tuoda uutta yrittäjyyttä ja tämän myötä uusia työpaikkoja. Englannista rantautunut ”Jobs in the Community” -malli toi uusyrityskeskustoiminnan Suomeen ja tämä alkoi Raumalta vuonna 1989. Kyseisenä vuotena vaikeuksissa ollut telakkateollisuus aiheutti paljon työttömyyttä, minkä seurauksena pohjoismaiden ministerineuvosto katsoi Rauman olevan sopiva toiminnan kohdealue. Suomessa toimi tuolloin Jobs and Society ry, jonka periaatteena oli alkavien yritysten osaami-

sen tason kehittäminen sekä turhien epäonnistumisien välttäminen. (Juurakko 2012, 7).

Etelä–Pohjanmaan Uusyrityskeskus ry:n toiminta alkoi Seinäjoella syyskuussa 1992. Tuolloin järjestettiin nimikilpailu, jonka seurauksena Seinäjoen yrityskeskuk-
sen nimeksi tuli Neuvoa–Antava. Toiminta käynnistettiin työministeriön rahoituksen
turvin kaksivuotisena hankkeena. Toiminta koettiin menestyksekkääksi ja Neuvoa–
Antava sai näin ollen toiminnalleen jatkoa. Uusyrityskeskuksen toimintaan saatiin
heti toiminnan alussa vahvoja taustavoimia: noin kaksikymmentä yritystä, kymme-
nen kuntaa, pankkeja ja vakuutuslaitoksia, koulutus- ja tutkimusjärjestöjä sekä
muita alan järjestöjä. (Juurakko 2012, 7.)

Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava ry:n asiakaskunta keskuksen perustamisvuosina
koostui pääsääntöisesti työttömistä. Noin 90 prosenttia asiakkaista oli työttömiä,
jotka halusivat mitata yritysideaansa kannattavuutta. Tällöin sadat työttömät uskal-
tautuivat Uusyrityskeskuksen antamien neuvojen avulla ryhtyä yrittäjäksi. Vuosien
kuluessa Uusyrityskeskuksen asiakaskunta on muuttunut, sillä työttömiä avun tar-
peessa olevia on enää noin 30 prosenttia. Vuositasolla neuvoa tarvitsevia uusia
yrittäjiä on asiakaskunnan muuttumisesta huolimatta noin 300–400. (Juurakko
2012, 8.)

Vuonna 1993 Jobs and Society ry julkaisi toimintaoppaan. Tätä toimintaopasta
uusyrityskeskukset noudattavat edelleen. Toimintaoppaan tarkoituksena on määri-
tellä uusyrityskeskusten toiminnan viitekehys. Oppaan toiminta-ajatuksena on yrit-
täjyyden edistäminen, uusien yritysten kannustaminen ja edesauttaminen sekä
monipuolisen ja terveen yritystoiminnan luominen. Uusyrityskeskukset noudattavat
seuraavanlaisia toimintaperiaatteita (Juurakko 2012, 15):

- Osaamisen siirtäminen alkaville yrittäjille ja heidän ammattitaidon kohotta-
minen
- Perustettavien yritysten ”terveyden” tulkitseminen
- Liikeidean toimivuuden ja yrittäjäehdokkaan soveltumisen arviointi
- Yrittäjäksi ryhtymisen kynnyksen alentaminen tai korottaminen

- Tiedon ja taidon lisääminen yrittämiseen liittyvissä seikoissa
- Kontaktien luominen aloittavien ja toimivien yritysten välille

Juurakon (2012, 15) mukaan vuonna 2008 Suomen Jobs and Society ry:n nimi muuttui Suomen Uusyrityskeskukset ry:ksi. Yhdistykseen kuuluu kaikkiaan 32 uusyrityskeskusta ja palvelupisteitä on 83. Näissä työskentelee 125 toimihenkilöä, joiden taustatukena toimii 1300 asiantuntijaa, 270 yhteisöä ja yli 1000 yritystä. (Uusyrityskeskukset Suomi.)

Juurakko (2012, 15) toteaa, että vuonna 2011 perustettiin 8243 yritystä, jotka työllistävät 8000 työntekijää. Uusia yrityksiä vuodesta 1989 on uusyrityskeskusten neuvonnan ansiosta perustettu yhteensä 96 428.

1.4 Yritystoiminnan alkutaival

Yritystoiminnan alkutaival on usein haastava, siksi Keskuskauppakamarin (2011, 6) mukaan tulee pohtia yritystoimintaan liittyviä seikkoja tarkoin. Yritystoimintaan ei ole olemassa ohjenuoraa, jonka mukaan toimia, mutta yrityksen perustajan ei tulisi tehdä hätiköityjä päätöksiä, vaan pohtia muun muassa seuraavia seikkoja: onko yrittäjällä tarpeeksi omaa tahtoa ja halua, voidaanko koulutusta ja ammattitaitoa hyödyntää yritystoiminnassa, kuinka liikeidea toteutetaan huolellisesti sekä miten kilpailukykyä ja rahoitusta suunnitellaan.

Yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet ovat usein yrityksen tärkeimpiä voimavaroja. Jokaisen tulisi siis miettiä, pitääkö itseään hyvänä yrittäjänä. Tähänkään ei ole olemassa tyhjentävää vastausta, mutta menestyvillä yrittäjillä on muun muassa seuraavia ominaisuuksia (Keskuskauppakamari 2011, 7):

- hyvä paineensieto- ja riskinottokyky
- hyvä itsetuntemus
- hyvät organisointikyvyt

- kyky työskennellä yksin
- halu etsiä yhteistyökumppaneita ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia
- pystyy kantamaan vastuuta ja aikaansaa tuloksia

Raatikainen (2011, 38) toteaa, että yritystoiminnan käynnistämiseen tarvitaan idea, jonka avulla voidaan ansaita rahaa. Yritysidea voi syntyä monella tapaa, esimerkiksi hyvän keksinnön ansiosta, sattumalta tai vuosien suunnittelun tuloksena. Vähitellen yritysideasta kehittyy liikeidea. Liikeidean pohjalta jokaisen aloittavan yrittäjän tulisi laatia liiketoimintasuunnitelma. Raatikaisen mukaan tämä on yrittäjän tärkein työkalu haettaessa rahoitusta ja vakuutuksia, lisäksi yrityksen kehittämisen kannalta liiketoimintasuunnitelma on ehdoton väline.

Raatikaisen (2011, 38) mukaan yrittäjän tulee hahmotella, mitä varten yritys on olemassa. Yrittäjän tulee myös miettiä, mitä hyötyä on yrityksen olemassaolosta ja mitä se tuo asiakkaille. Aloittavan yrittäjän tulee Raatikaisen mukaan olla tietoinen siitä, millaisen mielikuvan yrittäjä tuo asiakkailleen ja sidosryhmille. Lisäksi yrittäjän on tiedettävä asiakaskuntansa. On oltava selvillä siitä, millaisille asiakasryhmille yrityksen palvelut soveltuvat ja miten nämä asiakasryhmät tavoitetaan.

Toimiva yritys muodostuu useasta toiminnosta. Nämä toiminnot tukevat toisiaan ja yrittäjän on etenkin aloitusvaiheessa hyvä miettiä, miten saada kukin osa-alue toimimaan sekä itsestään että yhdessä. Yritystoiminnan osa-alueisiin voidaan luokitella seuraavat toiminnot: henkilöstö, johtaminen, taloushallinto, markkinointi, tuotekehitys, tuotanto sekä logistiikka. (Raatikainen 2011, 39.) Taloushallinnon osa-alueisiin, rahoitukseen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen, keskitytään tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa.

2 JATKE-HANKE

JATKE-hanke toteutettiin Uusyrityskeskus Neuvoa-Antava ry:lle, Etelä-Pohjanmaan toimipisteelle. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää alle kolme vuotta toimineiden yritysten palvelujen tarpeita. Hanke toteutettiin Euroopan Sosiaalirahaston osittain rahoittamana, ja annettujen vastausten perusteella oli tarkoitus luoda alueen julkisten yrityspalvelutoimijoiden käyttöön palvelumalli, joka vastaa yrittäjien tarpeita. Hanke toteutettiin kevään ja kesän 2014 aikana.

Tiedonhankintatapana käytettiin määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusotetta. Aineisto kerättiin survey- eli kyselytutkimusta hyödyntäen. Kyselylomake lähetettiin 824 yritysasiakkaalle käyttäen Webropol-kyselytyökalua. Kyselyn vastaajat muodostuivat 629 Uusyrityskeskuksen asiakkaasta ja loput 195 kerättiin Patentti- ja Rekisterihallituksen tietokannasta. Kyselylomake muodostui 21 kysymyksestä, joihin vastasi 166 yritysasiakasta. Kyselyyn vastanneista 74 prosenttia vastasi kyselyyn sähköpostiin tulleen verkkolinkin kautta ja loput 26 prosenttia vastasivat puhelimen välityksellä. Kyselyyn vastaamiseen annettiin aikaa kaksi viikkoa, minkä jälkeen tehtiin soittokierros niille, jotka eivät verkkolinkin kautta vastanneet.

Kyselylomakkeena toimi Webropol-kyselytyökalulla tehty kyselylomake, jonka pää tavoitteena oli selvittää alkavien yrittäjien palvelujen tarpeita ja kokemuksia yrityksen perustamis- sekä toimintavaiheessa.

Kyselyn tavoitteet saavutettiin ja kyselyllä saatiin arvokasta tietoa yritysten palvelujen tarpeesta. Selkeimpinä lisäavun tarpeina koettiin talous- ja rahoitusasiat, joiden yrittäjät kokivat olevan vaikeimpia avun hankkimista ajatellen. Yksi syy tähän on esimerkiksi se, että yrittäjät eivät tiedä, mistä apua voi hakea.

2.1 Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä

Kvantitatiivista tutkimusta käytetään paljon yhteiskunta- ja sosiaalitieteissä. Tutkimukselle on monia nimityksiä, kuten eksperimentaalinen, hypoteettis-deduktiivinen ja positivistinen tutkimus. Kvantitatiivisen tutkimuksen juuret ovat luonnontieteissä. (Hirsjärvi ym. 2007, 135.)

Kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän keskeisimpiä piirteitä ovat (Hirsjärvi ym. 2007, 136):

- käsitteiden määrittely
- hypoteesien esittäminen
- aiempien tutkimusten johtopäätökset
- aineiston keruun suunnitelmat
- tutkittavien tai koehenkilöiden valinta, määrittellään perusjoukko ja tästä perusjoukosta otos

2.2 Survey-menetelmä

Aineisto kerättiin käyttämällä survey-tutkimusmenetelmää, joka on Hirsjärven ym. (2007, 188) mukaan tyypillinen menetelmä kvantitatiiviselle tutkimukselle. Tämä englanninkielinen termi tarkoittaa sitä, että aineisto kerätään standardoidusti hyödyntäen kyselylomakkeita, haastatteluita ja havainnointia. Tyypillistä kyseiselle menetelmälle on, että kohdehenkilöt muodostavat perusjoukon tai otoksen. Standardoidulla aineiston keräämisellä tarkoitetaan sitä, että kaikilta vastaajilta on kysyttävä kaikki kysymykset täsmälleen samalla tavalla. Mikäli halutaan saada selville vastaajien ammatit, on kysymys esitettävä Hirsjärven ym. mukaan kaikille samaan tapaan: *"Mikä on sinun ammattisi?"*.

Kyselytutkimukseen liittyy paljon etuja ja haittoja. Etuna kyselytutkimuksille pidetään usein sitä, että sillä saavutetaan laaja tutkimusaineisto. Kyselytutkimuksen huolellinen teko mahdollistaa sen, että aineisto voidaan saada kasaan nopeasti. Lisäksi aikataulut ja kustannukset ovat suhteellisen helppoja arvioida. Heikkouksina kyselytutkimukseen liittyen pidetään sitä, että aineistoa pidetään pinnallisena. On myös vaikea varmistua siitä, kuinka vakavasti vastaajat ottavat tutkimuksen. Tämän lisäksi ei ole täysin selvää, kuinka annetut vastausvaihtoehdot soveltuvat vastaajille. Kysymykset voivat tulla helposti väärinymmärretyksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 190.)

2.3 Kyselylomake

Kyselylomake, joka lähetettiin yrittäjille, muodostui neljästä pääkohdasta: yrityksen perustiedot, yrityksen perustamisvaihe, yrittäjänä toimiminen sekä yrityksen tilanne ja kehittyminen. Yrityksen perustiedot -osiossa tiedusteltiin yrityksen taustatiedot eli vastaajan nimi, yrityksen nimi, toimiala, perustamisvuosi sekä yrityksen sijaintikunta. Taustatietoihin liittyen yrittäjiltä kysyttiin seuraavaksi, onko yritystoiminta vielä käynnissä.

Yrityksen perustaminen -osiossa selvitettiin, kenen toimijan palveluita yritys on käyttänyt yritystä perustaessaan. Vaihtoehtoina olivat muun muassa Yritys-Suomi-verkkopalvelu, Uusyrityskeskus, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kauppakamari, verohallinto ja Finnvera. Kysymyksissä tiedusteltiin myös, saivatko yrittäjät palveluista riittävän tiedon ja avun yrityksen perustamiseen liittyen.

Kyselyn kolmannessa osiossa selvitettiin yrittäjien kokemuksia yritystoiminnan ollessa jo käynnissä. Kysymykset muodostuivat samalla tavalla kuin edeltävässä osiossa. Ensin tiedusteltiin, ovatko yrittäjät tarvinneet lisäapua yrittäjänä toimiaan ja vaihtoehtoina annettiin muun muassa seuraavat aiheet; kansainvälistyminen, markkinointi, rahoitus, yrityksen talous, lakiasiat sekä toiminnan laajentaminen. Seuraavaksi selvitettiin, mistä yrittäjä on apua hakenut ja onko apuun vastattu siihen toivotulla tavalla.

Kyselyn neljännessä ja samalla viimeisessä osiossa kysyttiin, onko yrityksen liikeidea muuttunut yrityksen perustamisesta nykyhetkeen. Lisäksi kysyttiin, onko yrityksen liikevaihto kehittynyt ja onko työntekijöiden lukumäärä pysynyt entisellään. Lopuksi tiedusteltiin vielä, kuinka tuttu Yritys-Suomi-palvelu on yrittäjille.

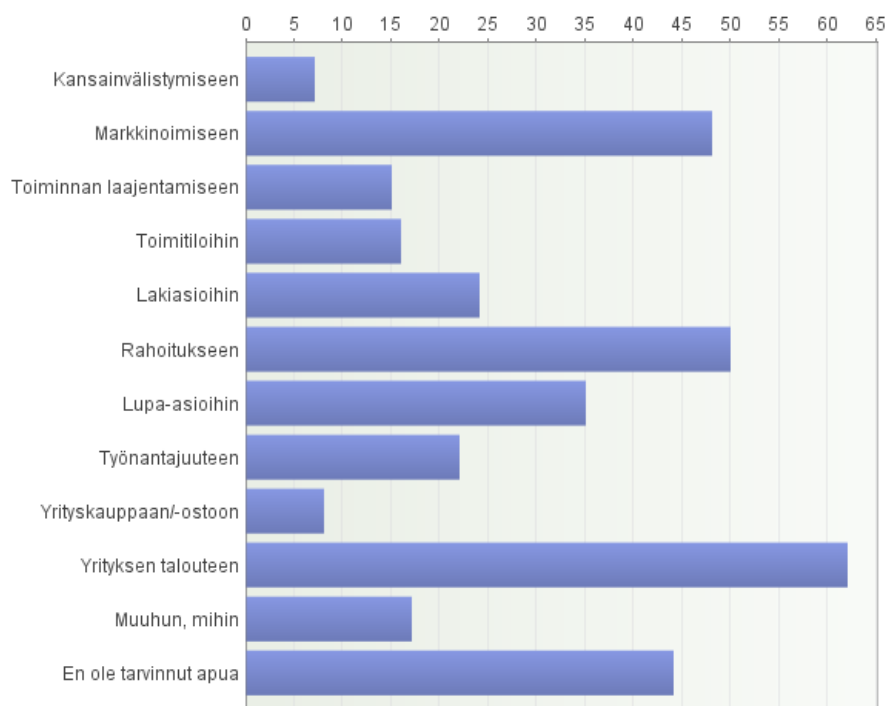
2.4 Annettujen vastausten analysointi

JATKE-hanke keräsi 166 vastaajaa ja sai lukuisia kommentteja. Kyselyn toisessa osiossa, yrityksen perustamisvaiheessa, kävi ilmi, että yrittäjät ovat Uusyrityskes-

kuksen lisäksi käyttäneet seuraavaksi eniten Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeino-toimiston apua.

Kolmannes kyselyyn vastanneista koki saaneensa riittävän avun Etelä-Pohjanmaan alueen toimijoilta yrityksen perustamisvaiheessa. Loput vastaajat kokivat saaneensa osittain riittävän avun yrityksen perustamiseen liittyen. Tämä osa vastaajista kommentoi, että yrityksen rahoitukseen, kirjanpitoon ja verotukseen liittyvät seikat olivat haastavia. Lisäksi toivottiin henkilökohtaisempaa opastusta. Tähän liittyen vastaajat toivoivat, että yhdeltä toimijalta saisi kaiken tarvittavan tiedon yrityksen perustamiseen.

Kyselyn kolmannen osion tarkoituksena oli selvittää, kokevatko jo toimivat yritykset tarvitsevansa apua. Vastaukset kolmannen osion ensimmäiseen kysymykseen: *”Yrittäjänä toimiessasi, oletko tarvinnut apua / lisätietoa?”* kertoivat sen, että suurin osa yrittäjistä tarvitsi apua yrityksen talouteen ja rahoitukseen liittyen.

Kuvio 2. Yrittäjien avun tarpeet

Se osa yrittäjistä, joka on kokenut tarvitsevansa apua, on hakenut tätä pääosin muilta tahoilta kuin yritystä perustaessa. Lähes puolet vastaajista haki apua muun muassa tilitoimistoilta, kirjanpitäjiltä sekä lakimiehiltä. Myös riittävän tiedon ja avun saanti yrityksen ollessa jo käynnissä oli huomattavasti vähäisempää. Vain hieman

yli puolet koki saaneensa tarvittavan avun yrityksen perustamisvaiheen jälkeen. Jälleen suurimmaksi avun tarpeen kohteeksi muodostuivat talousasiat ja kirjanpito. Yrittäjät toivat ilmi myös sen, että on olemassa niin monta tahoa, minkä vuoksi ei tiedä, mistä apua tulisi ensisijaisesti lähteä hakemaan.

Kyselyn viimeisessä osiossa tiedusteltiin yrityksen tilannetta ja kehittymistä. Ensimmäisenä otettiin selvää yrityksen liikevaihdon kehittymisestä. Kävi ilmi, että vastaajista suurimmalla osalla on vasta toinen tilikausi menossa ja yli puolet vastaajista arvioi, että seuraavan tilikauden liikevaihto kasvaa. Vain kymmenesosa vastaajista olettaa, että liikevaihto pienenee. Tähän osaan kuuluvat yrittäjät, jotka ovat lopettamassa tai tarkoituksella pienentämässä toimintaansa. Varsinaisesta yrityksen huonon taloudellisen menestyksen vaikutuksesta ei siis ole kyse.

Kyselyn viimeisessä osiossa esitettiin kysymys, jossa selvitettiin työntekijöiden lukumäärää ja tämän kehittymistä. Selvisi, että huomattavasti suurin osa työntekijöistä työllistää ainoastaan itsensä. Kysymys numero 9. kuului: *”Työntekijöiden lukumäärä (yrittäjä ja osa-aikaiset työntekijät mukaan luettuna)?”*

Kuvio 3. Työntekijöiden lukumäärä yrityksissä

Kysymykseen vastanneista lähes 80 prosenttia toimivat yksin. Loput vastaajista jakautuvat kahden-, 3–4 sekä 5–10 henkilön pienyrityksiin.

Kyselyn lopussa tiedusteltiin vielä yritysten nykyisistä ja tulevista palveluntarpeista, aikomuksista kehittää yritystoimintaa ja sitä, olisiko yrittäjien mielestä maksuttomalle neuvonnalle tarvetta yrityksen perustamisvaiheen jälkeen. Nykyiset ja tulevat palveluntarpeet jakoutuivat pääosin markkinointiin, yrityksen talouteen ja rahoitukseen. Suurella osalla yrittäjistä oli suunnitelmissa kehittää yritystoimintaa. Ke-

hittäminen liittyi pääasiassa toiminnan laajentamiseen ja mahdollisen lisähenkilöstön palkkaukseen. Yrittäjien mielestä maksuton neuvonta olisi tarpeen, ja kolmannes vastaajista koki, että neuvonta voisi kohdistua talousasioihin sekä markkinoinnin ja näkyvyyden kehittämiseen.

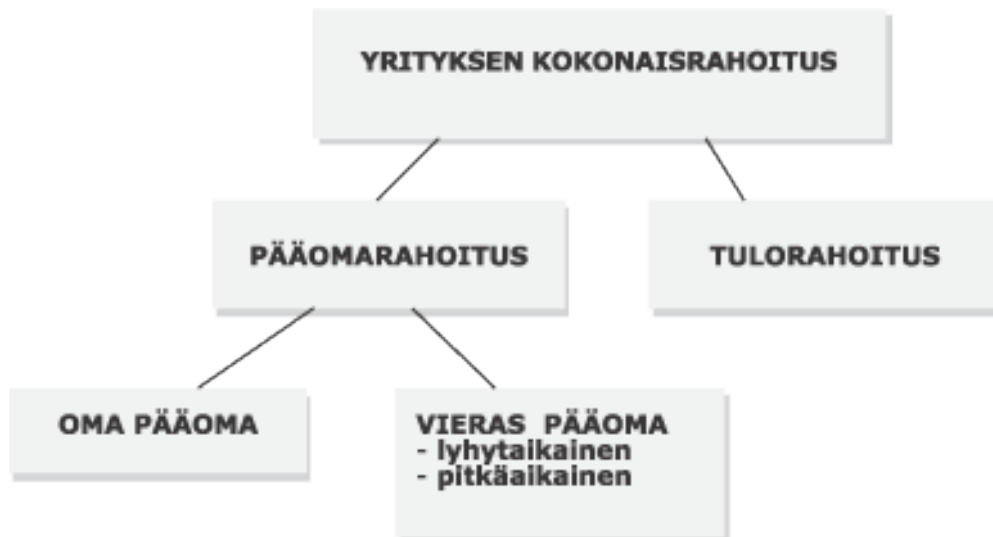
Saatujen tulosten pohjalta koottiin opinnäytetyön teoriaosuus, jonka tarkoituksena on toimia rahoitus- ja talouskysymysten oppaana aloittaville yrittäjille. Teoriaosuus on muodostettu yritystoiminnan rahoituksen perusteista, rahoituslähteistä, ulkoisen laskentatoimen perusteista, tilinpäätöksen muodostumisesta sekä tilinpäätöksen tulkitsemisesta. Edellä mainitut aiheet on valittu käsiteltäväksi tähän opinnäytetyöhön, sillä ne ovat yrityksen alkutaipaleen tärkeimmät seikat liittyen yrityksen talouteen ja rahoitukseen.

3 YRITYSTOIMINNAN RAHOITUS

Tämän luvun tarkoituksena on tuoda yrittäjille tietoa yrityksen kokonaisrahoituksesta ja sen muodostumisesta. Tavoitteena on antaa yrittäjille kuva siitä, mistä rahoitus yrityksessä voi muodostua.

Keskuskauppakamarin (2011, 22) mukaan yritystoiminnan kannattava ylläpitäminen vaatii huolellista taloudellista suunnittelua. Keskuskauppakamari toteaa, että alkavan yrittäjän on syytä perehtyä siihen, mistä yrityksen kokonaisrahoitus muodostuu ja minkälaiset resurssit yrittäjällä itsellään on toiminnan rahoittamista ajatellen. Rahoitukseen liittyy vahvasti laskelmien tekeminen. Laskelmat ovat pääsääntöisesti yrittäjää itseään varten, mutta rahoituksen saamiseksi vaativat myös rahoittajat taloudellisia laskelmia arvioidakseen liikeidean kannattavuutta.

Yrityksen kokonaisrahoitus muodostuu tulo- ja pääomarahoituksesta. Pääomarahoitusta voidaan edelleen jakaa kahteen osaan; omaan pääomaan sekä vieraaseen pääomaan.

Kuvio 4. Yrityksen rahoitus
(Virtuaali AMK: Yrityksen rahoitus).

Keskuskauppakamari (2011, 23) toteaa, että yrityksen rahoitusta suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon tulorahoituksen lisäksi oman pääoman määrä, vieraan pääoman mahdollisuus sekä vakuudet. Kaikki omarahoituksen lähteet on syytä hyödyntää. Tällöin on huomattavasti helpompaa saada hankkeelle ulkopuolista

rahoitusta. Yritystoiminnan perustamisvaiheessa ja tämän ollessa jo käynnissä lähes poikkeuksetta yritys turvautuu jossain vaiheessa vieraaseen pääomaan. Siksi on syytä selvittää tämän saatavuus.

3.1 Tulorahoitus

Tulorahoitus koostuu yrityksen toiminnan tuloista, joita ovat muun muassa myynti- ja korkotuotot. Yrityksen jatkuvuuden ja kasvun kannalta tulorahoitus on keskeinen ehto. Pyrkimyksenä on, että yritykset rahoittavat tavanomaisen toimintansa kokonaan tulorahoituksella. Hankinnat ovat usein kuitenkin niin suuria, että tulorahoitus ei välttämättä riitä. Yrityksen on tällöin turvauduttava kertyneisiin varoihin, pankkeihin tai esimerkiksi omistajiin. Yritystoiminnan alkuvaiheessa tulorahoitus on niin pientä, että joudutaan lähes poikkeuksetta turvautumaan muuhun rahoitukseen. (Taloustieto Oy.)

3.2 Oma pääoma

Kasanen ym. (1996, 87) toteavat, että yritystoiminta aloitetaan omalla pääomalla. Kyseessä on niin sanottua perusrahoitusta. Omaa pääomaa voidaan sijoittaa yritykseen koko tämän toiminnan ajan, mikäli halukkaita sijoittajia löytyy.

Kasasen ym. (1996, 87) mukaan omaa pääomaa voisi luonnehtia muun muassa seuraavanlaisilla ominaisuuksilla:

- Oma pääoma on pysyvästi sijoitettu yritykseen
- Yritys ei maksa omalle pääomalle ennalta sovittua korvausta ja sijoittajille maksetut tuotot perustuvat yrityksen tuottamiin voittoihin
- Oman pääoman sijoittajilla ylin päätäntä- ja hallinnoimisvalta
- Osakeyhtiössä osakkeenomistajilla on uusiin osakkeisiin etuoikeus korotettaessa osakepääomaa

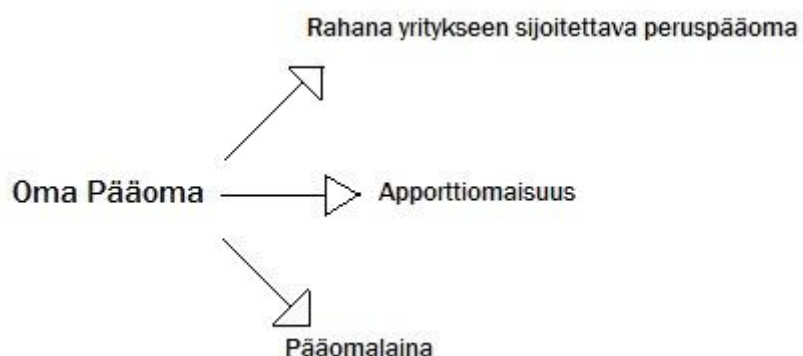
Kotro (2007,62) toteaa, että osakeyhtiössä oma pääoma voidaan jakaa sidottuun ja vapaaseen pääomaan. Yksityisillä osakeyhtiöillä peruspääoma on 2500 euroa, joka on sidottua pääomaa. Vapaata omaa pääomaa ovat muun muassa tilikausien voitot, tappiot sekä tilivuoden tulokset.

Osakeyhtiö ja osuuskunta ovat pääomayhtiöitä, jolloin sidottu oma pääoma jää yritykseen pysyvästi. Yrityksen toimiessa kannattavasti voidaan jakaa oman pääoman sijoittajille osinkoa. (Kotro 2007, 62.)

Avoimeen yhtiöön ja kommandiittiyhtiöön ei tarvitse sidottua omaa pääomaa. Kyseisissä yrityksissä voidaan oma pääoma palauttaa omistajille, jos yritys ei tätä enää tarvitse. (Kotro 2007, 62.)

Yritykseen voidaan sijoittaa omaa pääomaa pääomalainana. Pääomalainalla tarkoitetaan lainaa, joka on yrityksen omistajien tai muiden rahoittajien lainarahaa. Pääomalainaa lyhennetään ja tälle maksetaan korkoa vain, kun yritys tuottaa voittoa. Pääomalainalle maksetaan usein korkeampaa korkoa kuin vieraalle pääomalle, sillä riskit rahoittajan kannalta ovat huomattavasti suurempia. (Kotro 2007,62) Pääomalaina katsotaan riskialttiiksi, sillä yritys ei saa antaa sille vakuutta. (Leppiniemi, 2002.)

Omaa pääomaa voi sijoittaa myös apporttiomaisuutena. Yritykseen ei tällöin sijoiteta rahaa, vaan jotain muuta omaisuutta, esimerkiksi laitteita ja koneita. Ongelmaksi apporttiomaisuudelle muodostuu usein sijoitettavan omaisuuden arvon määrittäminen. Tähän tarvitaankin usein asiantunteva lausunto, joka tuo yrittäjälle lisäkuluja. (Kotro 2007, 62.)

Kuvio 5. Oma pääoma
(Kotro 2007, 62).

3.3 Vieras pääoma

Alkavan yrityksen on vaikea selviytyä ilman ulkopuolista rahoitusta. Riippuen markkinatilanteesta ja liikeideasta voi mennä pitkiäkin aikoja ennen kuin yrityksen tulorahoitus riittää yritystoiminnan pyörittämiseen. Tämän vuoksi etenkin yrityksen alkuvaiheeseen tarvitaan ulkopuolista rahoitusta. Ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi ei ole yhtä oikeaa sääntöä. Rahoituksen luonne riippuu muun muassa yrityksen toimialasta, liikeideasta ja yritykseen liittyvistä riskeistä. Yrityksille vierasta pääomaa tarjoavat muun muassa pankit, vakuutusyhtiöt ja rahoitusyhtiöt. (Keskuskauppakamari 2011, 23.)

Vieras pääoma jaetaan lyhyt- ja pitkäaikaiseen rahoitukseen. Lyhytaikaisesta vierasta pääomasta puhutaan, kun takaisinmaksuaika on vähemmän kuin vuosi. Yli kahdentoista kuukauden kuluttua erääntyvät lainat ovat siten pitkäaikaista vierasta pääomaa. (Kasanen ym. 1996, 168.)

Tavallisimpia vieraan pääoman muotoja ovat pankkilaina, Finnveran lainaus- ja takauspalvelut sekä pankkien ja muiden tarjoajien myöntämät leasing-, osamaksukaupan- ja factoring rahoitukset. Lainaa myönnetään ainoastaan luottokelpoisille yrityksille. Tämä edellyttää myös vakuutta lainalle. Vakuutena voi olla esimerkiksi yrityksen tai yrittäjän omaisuutta. Vieraaseen pääomaan liittyy kiinteästi myös takaisinmaksuvelvollisuus ja korot. Takaisinmaksuvelvollisuuden muodostavat lainaerät, korot mukaan lukien. (Yritys-Suomi: Talouden terveyttäminen ja lisärahoituksen hankinta.)

3.4 Rahoitusriskit

Yritystoiminnan rahoitukseen liittyy riskejä, joita voidaan kutsua rahoitusriskeiksi. Rahoitusriski tulee usein esiin kahdessa yhteydessä. Riskejä voi syntyä yrityksen liiketoiminnan muutoksista sekä markkinoilla tapahtuvien muutosten johdosta. Näin ollen tulee ottaa huomioon se, että kaikki yrityksen epäonnistumiset ja onnistumiset liiketoiminnassa heijastavat suoraan koko pääoman tuottoon. Yrittäjän tulisi olla tietoinen toimialansa riskeistä. Yrityksen toiminnan ollessa riskinalaista tar-

vitsee yrittäjä enemmän omaa pääomaa selviytyäkseen ja välttyäkseen suurimmilta riskeiltä. (Sutinen & Viklund 2004, 181.)

Leppiniemi & Puttonen (2002, 194) toteavat, että rahoitusriskit jaetaan valuuttariskeihin ja korkoriskeihin. Valuuttariski voidaan jakaa transaktioriskeihin, translaatoriskeihin sekä ekonomisiin riskeihin. Transaktioriski syntyy, kun sopimuksen syntyhetken ja maksutapahtuman välillä tapahtuu muutoksia. Muutokset transaktioriskeissä liittyvät tavanomaisesti siihen, kun sopimuksen tekohetken valuuttakurssit eroavat maksuhetkellä.

Translaatoriskit ovat riskejä, jotka aiheutuvat, mikäli kirjanpitoon täytyy tehdä kirjauksia ulkomaan valuutalla. Riski syntyy, kun ulkomaan valuutta muutetaan kotimaan valuutaksi. Tyypillisimpiä tapauksia ovat yritysten ulkomaiset omistukset, jotka vaikuttavat omaan pääomaan. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 194.)

Taloudellinen riski, eli ekonominen riski liittyy siihen, kun valuuttakurssivaihtelut vaikuttavat yhtiön kilpailukykyyn. Käytännössä riski syntyy, kun käydään esimerkiksi kauppaa ainoastaan omalla valuutalla. Tällöin markkinoilla valuutta on joko yli- tai aliarvostettua, millä tarkoitetaan oman valuutan suhdetta muihin valuuttoihin. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 195.)

Korkoriski on riski, joka muodostuu korkovaihtelujen johdosta. Korkoriski jaetaan kahteen osaan; hintariskiin ja korkovirtariskiin. Hintariski muodostuu, kun velan arvo vaihtuu korkotason mukaan. Korkosidonnaisuusajan eli ajan, jonka jälkeen korkomaksuja tarkistetaan, ollessa pidempi on hintariskikin suurempi. Korkovirtariskissä suuremman riskin muodostaa päinvastoin lyhyempi korkosidonnaisuus aika, koska korkovirta muodostuu korkojen tuotoista. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 196-197). Yrityksen ollessa aloitusvaiheessa ei edellä mainittuihin riskeihin välttämättä törmätä. On kuitenkin hyvä olla tietoinen kyseisistä riskeistä, sillä yrityksen kasvaessa riskit voivat tulla kyseeseen.

4 RAHOITUSLÄHTEET

Tämän luvun tarkoituksena on antaa yrittäjille kuva siitä, minkälaisia rahoitusmahdollisuuksia Suomessa on tarjolla. Tavoitteena on, että yrittäjä saa peruskäsityksen yleisimmin käytetyistä rahoitusvaihtoehdoista.

Rahoituksen välittäjiä Suomessa ovat pankit, rahoitusyhtiöt sekä vakuutusyhtiöt. Jokaisella rahoituksen välittäjällä on oma tehtävänsä ja tämä liittyy johonkin rahoitusmarkkinoiden keskeisimmistä tehtävistä. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 35.)

4.1 Pankit

Pankki on alkavan yrittäjän tärkein yhteistyökumppani sekä yrityksen perustamisvaiheessa että yritystoiminnan ollessa jo käynnissä. Yrittäjän ja pankin välinen suhde on olennainen jo yrityksen maksuliikkeen suorittamiseksi. (Keskuskauppa-kamari 2011, 23.)

Pankki on yleisin ja usein ainoa rahoituksen lähde yrittäjille. Pankkien keskeisimpiä tehtäviä ovat luottojen myöntäminen, talletusten vastaanottaminen, valuutta- ja rahamarkkinakauppojen hoito, maksuliikenteen hoitaminen sekä neuvontapalvelut liittyen rahoitukseen ja sijoittamiseen. (Leppiniemi & Puttonen 2002, 35.)

4.1.1 Pankkilaina

Haettaessa rahoitusta toimivalle yritykselle pankki tarvitsee tilinpäätöstiedot yrityksen taloudellisen tilanteen analysointia varten. Mikäli yrityksellä ei ole vielä antaa tilinpäätöstietoja pankille analysoitavaksi, keskitytään tällöin yrityksen liikeidean kannattavuuteen. Yrityksen hakiessa pankista lainaa, huomiota kiinnitetään muun muassa seuraaviin seikkoihin (Keskuskauppakamari 2011, 23):

- toimiala
- kilpailijat

- yrityksen liikeidea
- johdon kyvykkyys
- hankkeeseen liittyvät laskelmat ja suunnitelmat
- asema markkinoilla
- riskit
- tilinpäätösanalyysi

Laina sovitaan yleensä määräajaksi ja tarkoituksena on lyhentää lainaa esimerkiksi puolivuositain tai kuukausittain. Maksuerä muodostuu lyhennyksestä ja lainan korosta. Korko on verovähennyskelpoinen kustannus ja lyhennys on pääoman palautusta. Lyhennys ei näy tuloslaskelmassa, eikä tätä voida vähentää verotuksessa kuluna. (Kotro 2007, 63.)

Lainamuodot voidaan jakaa annuiteetti- eli tasaerälainaan sekä tasalyhennyslainaan. Lainanhoitoerän ollessa aina yhtä suuri on kyseessä tasaerälaina. Tasalyhennyslainassa lyhennys on aina sama. Tasalyhenteisessä lainassa korot ovat alkuvaiheessa suurempia kuin lainan loppuvaiheessa. Kokonaisuudessaan tasalyhenteinen laina on hieman edullisempi vaihtoehto, sillä lainapääoma pienenee tasaerälainaa nopeammin. Vaikka annuiteetilainan korkotaso muuttuisi, lainan erän suuruudessa ei tapahdu muutoksia. (Kotro 2007, 63.)

4.1.2 Luotollinen tili

Yritystoiminnan ollessa sesonkiluontoista voidaan yritykselle avata luotollinen tili. Luotollisen tilin tarkoituksena on, että yrittäjä voi tarvittaessa ylittää luotollisen tilin sovitun limiitin rajoissa. Tällöin yritys maksaa pankille korvausta sekä limiitin että käytetyn velan mukaan. (Kotro 2007, 64.)

Luotollinen tili soveltuu hyvin myös yllättävien ja lyhytaikaisten menojen varalle. Tyypillisiä piirteitä luotolliselle tilille ovat (DanskeBank: Luotollinen tili):

- Voimassaoloaika sovitaan toistaiseksi voimassaolevaksi tai määräajaksi

- Korkoa lasketaan käytettävissä olevasta luoton määrästä
- Hinta muodostuu asiakaskohtaisesta marginaalista, limiittiprovisiosta sekä viitekorosta.

4.2 Rahoitusyhtiöt

Rahoitusyhtiöiden toiminnan tarkoituksena on tarjota kohdevakuudellista rahoitusta. Kohdevakuudellisessa rahoituksessa pankilta saadun luoton vakuutena on yrityksen luotolla hankittu irtain omaisuus. (Pohjola). Tällaisia rahoitusmuotoja ovat leasing, osamaksukaupanrahoitus sekä factoring -rahoitus. Rahoitusyhtiöstä saadun luoton vakuudeksi ei tarvitse erillistä vakuutta, vaan vakuudeksi riittää rahoitettava kohde tai saatava. Rahoitusyhtiöiden tarjoamia palveluja ovat myös vakuudettomat kulutusluotot, esimerkiksi kertaluotto- ja luottokortit. (Finanssialan Keskusliitto, 2013.)

Osalle pk-yrityksistä rahoitusyhtiöt saattavat olla luonteva yhteistyökumppani, sillä käyttöpääoman vapauttaminen voi muodostua ongelmaksi. Tämän ratkaiseminen vaatii vakuusresurssien niukkuuden tunnustamista. Tyypillisiä rahoitettavia kohteita ovatkin raskaat ajoneuvot, autot, työkoneet, konttorikoneet, tietotekniikan laitteet sekä teollisuuden koneet ja laitteet. (Jauhiainen ym. 1997, 71.)

4.2.1 Leasing-rahoitus

Rahoitusyhtiöiden tarjoamista tuotteista parhaiten tunnetaan leasing-rahoitus. Leasing on irtaimen omaisuuden vuokraamista, joka sopii muun muassa laitteiden, kaluston, koneiden ja irtaimen käyttöomaisuuden sekä tuotannollisten investointien hankintaan. Vuokrakauden päätyttyä laite voidaan esimerkiksi myydä tai laitteeseen voi liittyä myös edullinen jatkovuokraoikeus. (Jauhiainen ym. 1997, 72.)

Leasing-rahoitus soveltuu sellaiselle aloittavalle yrittäjälle, joka ei halua omistaa laitetta. Leasing-rahoituksen tyypillisiä piirteitä ovat (DanskeBank: Leasingrahoitus):

- Rahoituksen kohde toimii vakuutena
- Vuokra-aika määräytyy rahoitettavan kohteen käyttöiän perusteella
- Leasingomaisuutta ei kirjata käyttöomaisuuteen
- Verotuksessa leasingvuokrat ovat vähennyskelpoisia menoja ja nämä jaotetaan vuokrakaudelle.

Tilastokeskuksen mukaan leasing-rahoitus voidaan jakaa kahteen osaan: käyttö- ja rahoitusleasingiin. Käyttöleasing on lyhytaikaista rahoitusta, joka on koko sopimuskauden ajan purettavissa. (Tilastokeskus: Käyttöleasing). Rahoitusleasingilla tarkoitetaan pitempiaikaista vuokrasopimusta. Rahoitusleasingissa kohteen hankkii rahoittaja ja se vuokrataan edelleen kohdetta tarvitsevalle henkilölle. (Tilastokeskus: Rahoitusleasing.)

4.2.2 Osamaksurahoitus

Osamaksu- eli investointirahoitus soveltuu yrityksen irtaimen omaisuuden investointeihin, esimerkiksi autojen ja tuotantokoneiden hankintaan. Investointirahoituksen periaatteena on investoinnin rahoittaminen osamaksulla. Kohdetta myyvän henkilön kanssa tehdään osamaksusopimus, joka siirretään rahoitusyhtiölle. Viimeisen maksettavan maksuerän jälkeen rahoitetun kohteen omistusoikeus siirtyy ostajayritykselle. Pääasiallisena vakuutena toimii rahoitettava kohde. (Keskuskauppakamari 2011, 24.)

4.2.3 Factoring-rahoitus

Rahoitusyhtiöiden on mahdollista rahoittaa myyntisaataviin sitoutunutta pääomaa. Tätä kutsutaan factoring-rahoitukseksi. Factoring soveltuu alkaville yrityksille, sillä aloittavilla yrittäjillä on usein vähän käyttöpääomaa. Factoring-rahoituksen tarkoituksena on myyntisaatavien siirtäminen rahoitusyhtiölle. Tätä vastaan yritys saa luottoa, josta maksetaan korkoa rahoitusyhtiölle. Yrityksen asiakkaat maksavat

rahoitusyhtiölle suoraan, ja tarvittaessa rahoitusyhtiö hoitaa saatavien perinnän. Vakuutena toimivat myyntisaatavat. (Kotro 2007, 65.)

4.3 Finnvera Oyj

Finnvera erityisluottolaitos, jonka omistaa valtio. Finnvera on Suomen virallinen vientitakuulaitos. Finnvera rahoittaa niin yritystoiminnan alkua, kasvua kuin kansainvälistymistäkin. Finnveran tarjoaman rahoituksen pohjalla on liikeidean ja kannattavan toiminnan arvioiminen. Finnveran rahoitus tulee usein kyseeseen silloin, kun yrityksen omat vakuudet eivät ole riittäviä rahoituksen saamiseen. Finnveran tarjoamia tuotteita ovat lainat, takaukset, pääomasijoitukset, investointi- ja käyttö-pääomalainat, pientakaukset sekä yrittäjälainat. (Finnvera.)

4.3.1 Finnvera-laina

Finnvera-laina on suunniteltu jo toimiville sekä aloittaville pk-yrityksille. Lainaa myönnetään pääsääntöisesti kotimaisten kone-, rakennus- ja laiteinvestointien, ympäristö- ja energiahankkeiden käyttöpääomatarpeiden sekä omistusjärjestelyiden rahoittamiseen. Laina sopii sekä pienille että keskisuurille yrityksille. Finnvera-laina on mahdollista myöntää kaikille toimialoille pois lukien varsinainen maatalous, metsätalous sekä rakennusliiketoiminnan perustajaurakointi. (Finnvera: Tuotteet.)

Suuryrityksille Finnvera -laina voidaan myöntää ainoastaan poikkeustapauksissa. Suuryritys on yritys, jossa henkilökuntaa on 249 henkeä tai enemmän. Suuryritykseksi määritellään myös silloin, jos liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma yli 43 miljoonaa euroa. (Finnvera: Tuotteet)

4.3.2 Kansainvälistymislaina

Kansainvälistymislaina on suunnattu pk-yrityksille, jotka tarvitsevat rahoitusta ulkomailla tapahtuvaan liiketoimintaan. Kohteena voi olla esimerkiksi suomalaisen

yrittäjän ulkomailta toimivan tytä- tai osakkuusyrityksen kehittäminen, kasvu tai investoinnit. Lisäksi omistusosuuden lisäys, hankinta tai osakepääoman korottaminen ulkomaisessa yhteisyrityksessä voi toimia rahoituksen perusteena. (Finnvera: Tuotteet.)

Ehtoina kansainvälistymislainalle määritellään, että hankkeen tulee edistää yrityksen toimintaa Suomessa. Rahoituksen kohteena olevan toiminnan tulee olla kokonpanoa, tuotannollista toimintaa, huolto- tai palvelutoimintaa. Rahoitus ei myöskään voi kohdistua suoraan viennin rahoitukseen, näin ollen esimerkiksi myyntikonttorin perustaminen ulkomaille ei kansainvälistymislainan puitteissa onnistu. Finnvera-lainan tapaan kansainvälistymislainaa eivät voi hakea yritykset, jotka määritellään suuryrityksiksi. (Finnvera: Tuotteet.)

4.3.3 Yrittäjälaina

Yrittäjälainalla voidaan rahoittaa toimivan tai aloittavan yrityksen omaa pääomaa esimerkiksi silloin, kun yrittäjällä ei ole tarpeeksi omaa varallisuutta yhtiön yhtiöpanokseksi tai osakepääomaksi. Yrittäjälaina on henkilökohtainen laina ja tätä on mahdollista myöntää useammalle yrityksen osakkaalle tai perustajalle. Yrittäjälaina voidaan myöntää osakkaalle, mikäli osakkaan osuus äänivallasta ja osakepääomasta on vähintään 20 prosenttia yrittäjälainalla rahoitetun sijoituksen tai osakekaupan jälkeen. Yrittäjälainaa hakiessa edellytetään 20 prosenttia omarahoitusosuutta ja luotonsaajaa kohden laina voi olla enintään 100.000 euroa. (Finnvera: Tuotteet.)

4.3.4 Finnvera-takaus

Finnvera-takaus on vakuus erilaisiin rahoitustarpeisiin, kuten markkinointiin, tuotekehitykseen tai kone- laite- ja tuotantotilainvestointeihin. Finnvera-takaus soveltuu niin pankin kuin rahoitus- ja vakuutusyhtiöidenkin tarjoamiin lainoihin vakuudeksi. Finnvera-takauksen tarkoituksena on jakaa rahoitukseen liittyviä riskejä yhdessä muiden rahoituslaitosten kanssa. Finnvera -takaus voidaan myöntää kaikille toimi-

aloille pois lukien varsinainen maatilatalous, metsätalous sekä rakennusliiketoiminnan perustajaurakointi. (Finnvera: Tuotteet.)

4.3.5 Pientakaus

Pientakaus on suunnattu sekä aloittaville että jo toimiville alle 50 henkilön yrityksille. Pientakauksen tarkoituksena on nopeuttaa lainojen takauspäätöksiä ja helpottaa lainan saantia. Pientakausta hakiessa yritys esittää rahoitushakemuksensa suoraan omalle pankilleen. Ennen lainan myöntämistä pankki arvioi vakuuksiin ja toimintaedellytyksiin liittyvät riskit. Pientakaushakemuksen tekee pankki, jonka perusteella Finnvera tekee päätöksensä. Pientakauksen tiimoilta yritys ei välttämättä ole Finnveraan yhteydessä lainkaan. Takausosuus on enintään 60 prosenttia, mutta yhdelle yritykselle pientakausta voidaan myöntää enintään 85.000 euron verran. (Finnvera: Tuotteet.)

4.3.6 Vientitakaus

Vientitakauksen avulla voidaan saada viennin toimituksen jälkeistä tai valmistusajasta käyttöpääoman rahoitusta. Vientitakausta voidaan myöntää yrityksille, joiden hankkeeseen liittyy suomalainen kiinnostus eli vientihankkeen on tuotava hyötyä Suomeen taloudellisen kehityksen osalta. Vientitakauksessa ei ole rajoituksia yrityksen koon suhteen.

Vientitakauksen voi saada esimerkiksi seuraaviin käyttötarkoituksiin (Finnvera: Tuotteet):

- valmistusaikaisen käyttöpääoman rahoittaminen, esimerkiksi vientitoimituksiin tarvittavien raaka-aineostojen ja viennin valmistuskustannuksien rahoittaminen.
- toimituksen jälkeisistä kuluista syntyvien kustannusten rahoittaminen.
- toimitussopimukseen liittyvät vakuudet.

4.4 Vakuutusyhtiöt

Yrityksille on tarjolla vakuutusyhtiöiden toimesta muun muassa TyEL-takaisinlainausta, takausvakuutusta sekä voitto-osuuslainoja. Koroiltaan nämä ovat rinnastettavissa pankkilainoihin. Vakuutusyhtiöltä luottoa hakiessa tulee ottaa huomioon se, että vakuutusyhtiöillä on usein toimintaa sääntelevien määräysten johdosta pankkeja tiukemmat vakuusehdot. Vakuutusyhtiöiden myöntämä sijoitusluotto kattaa usein ainoastaan osan investointiin vaadittavasta rahoitustarpeesta. (Keskuskauppakamari 2011, 24.)

4.4.1 TyEL -takaisinlainaus

TyEL-takaisinlainauksen periaatteena on, että yrityksen maksaessa TyEL-vakuutusmaksujaan, osa tästä rahastoituu takaisinlainattavaan rahastoon. Vakuutuksen voimassaoloaikana rahasto voidaan nostaa lainana. Laina-aika on usein 1-10 vuotta ja vakuutena voi olla esimerkiksi pankin takaus yhdessä Finnveran takauksen kanssa. Korkona toimii TyEL-lainakorko ilman marginaalia. (Ilmarinen: Rahoitusta Ilmarisesta.)

4.4.2 Takausvakuutus

Takausvakuutus mahdollistaa työeläkemaksujen lainauksen. Eläkeyhtiöt myöntävät asiakkailleen myös työeläkemaksuista riippumatonta rahoitusta. Tuotteena takausvakuutus on lähes samankaltainen kuin pankkitakaus. Takausvakuutus myönnetään määräajaksi ja tämä on voimassa enintään 10 vuotta. (Jauhiainen ym. 1997, 67–68.)

4.4.3 Voitto-osuuslainat

Yritysten on mahdollista hakea vakuudetonta niin sanottua voitto-osuuslainaa. Lainalle ei tarvita vakuuksia ja tämän korko muodostuu voitto-osuudesta ja kiinteästä korosta. (Jauhiainen ym. 1997, 68.)

Voitto-osuuslainassa korko on kiinteä koko laina-ajan. Voitto-osuutta maksetaan tilikaudelta, jona kannattavuus ylittää velkakirjassa sovitun rajan. Voitto-osuuslaina soveltuu yrityksille, joilla on hankaluuksia löytää vakuuksia esimerkiksi yrityksen nopean kasvun vuoksi. (Jauhiainen ym. 1997, 68.)

4.5 Vakuudet

Rahoittajat vaativat tarjoamilleen rahoituksille vakuuksia. Vakuutena käytetään usein yrityksen omaisuutta, kuten yritys- tai kiinteistökiinnityksiä. Yrittäjä voi antaa myös takauksen tai vaihtoehtoisesti pantata omaisuutta luottojen vakuudeksi. Aloittavana yrittäjänä tulee varautua siihen, että joudutaan panttaamaan koko omaisuus, kuten asunto-osake tai omakotitalo. (Keskuskauppakamari 2011, 24.)

Yleisimmin käytetyt lainojen vakuudet voidaan pääsääntöisesti jakaa seuraaviin luokkiin: reaali- vakuudet, takaukset sekä kovenantit. Reaali- vakuuksiin kuuluvat tontit, kiinteistöt sekä asunto-osakkeet. (Jauhiainen ym. 1997, 78). Reaali- vakuudet voidaan edelleen jakaa käteispannteihin sekä kiinteistö- ja yritys- kiinnityksiin. Käteispanntti on irtainta omaisuutta, joka annetaan velkojalle lainan vakuudeksi. Esimerkiksi asunto-osakkeet ovat käteispannteja. Minimivaatimuksina käteispannteille määritellään muun muassa se, että pantin tulee säilyttää arvonsa ja tämän tulee olla helposti muutettavissa rahaksi. Kun esine ilmoitetaan luovutetuksi, laaditaan panttaussitoumus. Mikäli lainaa, jonka vakuutena pantti on, ei voida maksaa, muutetaan pantti rahaksi sovitulla tavalla, esimerkiksi huutokaupalla. (Sutinen & Wiklund. 2004, 154.)

Kiinteistökiinnitystä voidaan hakea maanmittauslaitokselta. Kiinteistökiinnitystä käytetään usein silloin, kun käteispanntaus ei omaisuus- lajista johtuen ole mahdollista. Kiinteistökiinnitys vahvistetaan sen rahasumman suuruisena, joka hakemuksessa vahvistetaan. Panttioikeus kiinteistössä voi perustua kiinteistöön, tämän määräosaan, määräalaan tai maanvuokraoikeuteen. (Sutinen & Wiklund. 2004, 155.)

Yritys- kiinnityksessä vakuutena toimii yrityksen koko liiketoiminta mukaan lukien irtaimisto, tuotemerkit sekä patentit. Yritys- kiinnityksen periaatteena on antaa val-

tuutus velkojalle koko liiketoiminnastaan, mikäli yrittäjä ei ole kykenevä suoriutumaan veloistaan. Yrityskiinnityksestä ei aloittavalle yrittäjälle ole hyötyä, sillä harvoin aloittavalla yrityksellä on lainan vakuudeksi riittävää vakuusarvoa, pois lukien tilanteet, joissa esimerkiksi yrityksellä on hallussaan rahanarvoinen patentti. (Sutinen & Wiklund. 2004, 155–156.)

Kyseisille vakuuksille asetetaan aina vakuusarvo. Sutisen ja Wiklundin (2004, 156) mukaan vakuuskohteille on olemassa ohjearvoja, jotka määritellään seuraavasti:

- Asunto- osakkeen arvo on enintään 70–80 prosenttia markkinahinnasta
- Asuinkiinteistön arvo on usein enintään 60–70 prosenttia markkinahinnasta. Asuinkiinteistöissä markkina-arvo on asunto-osakkeita pienempi, sillä kiinteistöillä on rajallisemmat markkinat

Vakuusarvon muodostaa käypä arvo eli se arvo, jonka katsotaan olevan esimerkiksi kiinteistön todennäköinen luovutushinta. Vakuusarvon kannalta ratkaisevaa on se, mikä on rakennuksen tai tontin sijainti ja käyttötarkoitus. Esimerkiksi, jos kiinteistö soveltuu ainoastaan tiettyyn tarkoitukseen tai tämä on sijainniltaan epäedullisessa paikassa, ei vakuusarvokaan ole suuri. Sen sijaan kiinteistö, joka on keskeisellä paikalla ja soveltuu moniin käyttötarkoituksiin, luo hyvän perustan rahoitussuunnittelulle. (Jauhiainen ym. 1997, 78.)

Yleisimpiä henkilövakuuksia ovat takaukset. Takaus perustuu siihen, että takaaja vastaa esimerkiksi toisen henkilön vuokran, velan tai rakennusurakan täyttämisestä. Takaaja on vastuussa vain siltä osin, miltä takaus on annettu. Esimerkiksi, jos takaus koskee velan pääomaa, takaaja ei ole velvollinen maksamaan perimiskuluja tai korkoja. Yleisimpiä takauksen muotoja ovat omavelkainen takaus ja pankkitakaus. Kun kysymyksessä on omavelkainen takaus, velkoja voi vaatia saatavaansa takaajalta välittömästi, kun päävelka on erääntynyt. Näin ollen takaaja on vastuussa takaamastaan velasta kuin omastaan. Yrityksen oman varallisuuden ollessa liian vähäistä velan vakuudeksi vaaditaan omavelkaista takausta usein yrityksen osakkailta. (Sutinen & Wiklund. 2004, 152). Omavelkaisen takauksen muotoja esitellään tarkemmin luvussa 4.3. Luku käsittelee Finnvera Oyj:n tarjoamia laina- ja takausmuotoja.

Pankkitakaus luokitellaan myös henkilövakuuksiin. Pankkitakaus on pankin myöntämä omavelkainen takaus, joka myönnetään takausta tarvitsevalle yritykselle. Pankkitakauksen mukaan pankki on velvollinen maksamaan korvauksen asiakkaansa puolesta, jollei asiakas ole kykenevä täyttämään sitoumustaan. Pankkitakaus hyödynnetään usein suurten ennakkomaksujen kuten telakoiden, rakennusliikkeiden ja tukkuliikkeiden yhteydessä. (Sutinen & Wiklund. 2004, 153.)

Kovenanteilla tarkoitetaan rahoitussopimukseen liitettäviä harvemmin käytettyjä erityisehtoja, jotka korvaavat vakuuden. Kovenanttiin liittyen tehdään sopimus yrityksen ja rahoittajan välillä siitä, että yritys on velvollinen ylläpitämään tiettyjä toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä. Kovenantteihin vaikuttavat usein rahoitus-tarve, rahoituksen ehdot, rahoitustuote sekä rahoitusta hakeva yritys. (Jauhiainen ym. 1997, 81.)

5 YRITYSTOIMINNAN TALOUS- JA KANNATTAVUUSTEKIJÄT

Yritystoiminnassa talous- ja kannattavuustekijät ovat menestymisen kulmakivet. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yrittäjät työllistävät pääsääntöisesti ainoastaan itsensä. Tällöin talousasiat jäävät usein kirjanpitäjän huolehdittavaksi, jolloin yrittäjä itse ei välttämättä tiedä taloudellisesta tilanteestaan paljoakaan.

Tämän luvun tarkoituksena on antaa yrittäjille kuva yritystalouden keskeisimmistä piirteistä. Luvun tavoitteena on kertoa, mistä kirjanpito, tilinpäätös ja yrityksen kannattavuustekijät muodostuvat.

5.1 Ulkoinen laskentatoimi

Kirjanpito on velvoite yhdistyksille, yrityksille, säätiöille sekä ammattitoimintaa harjoittaville yksityishenkilöille. Kirjanpidosta säädetään kirjanpitolaissa (L 30.12.1997/1336) ja lain perusteella laaditaan yrityksen tilinpäätös, josta käy ilmi esimerkiksi yrityksen tulos. Kirjanpito on selvitys yrityksen rahan liikkeistä ja sen tehtävänä on kerätä tietoa yrityksen toiminnallisista ja taloudellisista seikoista. (Lindfors 2011, 11.)

Kirjanpito on osa laskentatoimea. Laskentatoimi jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen laskentatoimeen. Kirjanpito on perustana ulkoiselle laskentatoimelle. Ulkoisen laskentatoimen pääsääntöisenä tehtävänä on tuottaa yrityksen ulkoisille sidosryhmille tietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta. (Lindfors 2011, 11). Kirjanpidon tarkoituksena on, että yrityksen taloudellista menestystä pystytään mittaamaan ja näin ollen lasketaan yrityksen kannattavuus tilikausittain. Kirjanpidon tuoma tieto on tärkeää yrityksen sidosryhmille, joita voivat olla esimerkiksi omistajat, verottajat, tavarantoimittajat, rahoittajat sekä kilpailijat ja asiakkaat. (Keskuskauppakamari 2011, 33.)

Eskola ja Mäntysaari (2007, 8) toteavat, että kirjanpidon tehtävistä voidaan eritellä rekisteröinti-, hyväksikäyttö- ja erilläänpitotehtävät. Rekisteröintitehtävästä käytetään myös nimitystä liikekirjanpito. Liikekirjanpitoon määritellään yleisesti menojen,

tulojen ja rahoitustapahtumien rekisteröinti. Myös yrityksen palkanlaskenta kuuluu liikekirjanpidon piiriin.

Hyväksikäyttötehtävällä tarkoitetaan kirjanpidossa sellaisia laskelmia, jotka liittyvät informointi- ja voitonjakolaskelmiin. Hyväksikäyttötehtävän antamat laskelmat kuvaavat yrityksen menneen tilikauden aikaista toimintaa. (Eskola & Mäntysaari 2007, 10).

Erilläänpitotehtävän tarkoituksena on pitää yrityksen varat ja omat henkilökohtaiset varat erillään. Näihin varoihin lukeutuvat muun muassa menot, tulot, varat sekä velat. Velvollisuudesta rekisteröidä taloudelliset tapahtumat säädetään kirjanpito-laissa. (Eskola & Mäntysaari 2007, 10.)

5.1.1 Kirjanpidon tekeminen ja kirjanpitovelvollisuus

Kirjanpitoon kirjataan kaikki menot, tulot sekä rahoitustapahtumat käyttäen kahdenkertaista kirjanpitoa. Kahdenkertaisella kirjanpitomenetelmällä tarkoitetaan sitä, että jokainen kirjaus merkitään kahdelle kirjanpitotilille. Tilit ilmaisevat sen, mihin rahaa on käytetty ja mistä rahaa on saatu. Kirjanpitoon kirjataan kaikki tilikauden tapahtumat ja lopuksi tilikauden päätyttyä tehdyistä kirjauksista laaditaan tilinpäätös. (Keskuskauppakamari 2011, 33.)

Keskuskauppakamari (2011, 33) painottaa, että kirjanpidon tekeminen vaatii kokemusta taloushallinnon alalta. Mikäli yrittäjällä ei ole kirjanpitoon vaadittavaa ammattitaitoa, kannattaa kirjanpito Keskuskauppakamarin mukaan ulkoistaa esimerkiksi tilitoimistolle. Alkavan yrittäjän ei tällöin tarvitse kuluttaa energiaa kirjanpitoon vaan hän voi keskittyä yrityksen liiketoiminnan pyörittämiseen.

Kirjanpitolain mukaan kaikki liike- ja ammattitoimintaa harjoittavat ovat toiminnastaan kirjanpitovelvollisia. Kirjanpitovelvollisia ovat aina osakeyhtiöt, osuuskunnat, kommandiittiyhtiöt ja avoimet yhtiöt. Yrityksen koosta ja yhtiömuodosta riippuen on vaihtelevaa, miten laajaa tilinpäätösinformaation tulee olla. (Ikäheimo ym. 2011, 13-14.)

Aloittavien yritysten liiketoiminta on usein niin pientä, että nämä luokitellaan pieniin kirjanpitovelvollisiin. Pienten kirjanpitovelvollisten tilinpäätösten vaatimuksiin on annettu helpotuksia. Kun kyseessä on pieni kirjanpitovelvollinen, ei tule laatia esimerkiksi toimintakertomusta. Lisäksi tilinpäätöksen liitetiedot ja tase voidaan esittää suppeammassa muodossa. Kirjanpitolain mukaan (L 30.12.1997/1336) kirjanpitovelvollinen on pieni, mikäli

- liikevaihto tai tätä vastaava tuotto on alle 7,3 miljoonaa euroa
- taseen loppusumma alle 3,65 miljoonaa euroa
- yrityksessä on keskimäärin alle 50 henkilöä

Kahdella peräkkäisellä tilikaudella yksi näistä rajoista voi ylittyä. (Keskuskauppa-kamari 2011, 33). Tilinpäätökseen perehdytään tarkemmin luvussa 5.2.

5.2 Tilinpäätös

Kirjanpidossa tehtyjen kirjausten avulla saadaan muodostettua yrityksen tilinpäätös. Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) mukaan tilinpäätöksen tulee sisältää kolme osaa: tase, tuloslaskelma sekä liitetiedot. Kirjanpitolaissa tärkeimmäksi tuloslaskelman tehtäväksi määritellään se, miten tulos tilikaudella on muodostunut. Taseen tarkoituksena on kuvata yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Taloudellinen asema kuvaa yrityksen varallisuuden laskentaa eli velkojen ja varojen välistä erotusta ja näiden suhdetta.

Kirjanpitolaissa ei määritellä edellä mainittua tarkemmin tilinpäätöksen käyttötarkoituksista. Lainsäädännössä määritellään kuitenkin tilinpäätöksen sisällöstä, esittämistavasta ja -muodosta. Tilinpäätösinformaation keskeisimpiä käyttäjiä ovat vieraan ja oman pääoman rahoittajat. (Kinnunen ym. 2002, 19.)

Tilinpäätös laaditaan tilikaudelta. Tilikausi on tavallisesti 12 kuukautta, poikkeustilanteissa tilikausi voi olla pitempi, kuitenkin ylittämättä 18 kuukautta. Tilikautta voidaan pidentää tai lyhentää esimerkiksi silloin, kun osakeyhtiö ostaa osakekannan toiselta yhtiöltä. Tällöin osakeyhtiöstä tulee emoyhtiö ja toinen yhtiö on tytä-

yhtiö. Kirjanpitolaissa on määrätty, että tyttäreillä ja emolla on oltava samat tilikaudet. (Kinnunen ym. 2002, 23.)

5.2.1 Tase

Tilinpäätöksen tase kertoo tilinpäätöstilanteessa yrityksen varat sekä velat ja oman pääoman. Tase on jaettu vastaavaa ja vastattavaa puoleen. Vastaavaa -puoli taseessa kertoo yritykseen euromääräisesti sitoutuneet varat. Taseen vastaavaa -puoli ilmaisee, miten varallisuus on jaettu eri omaisuusryhmiin. Omaisuusryhmät luokittelevat sen, mitä omaisuutta yrityksellä on vastaamassa velkoja. (Karjalainen 2013, 37.)

Taseen vastaavaa -puoli jaetaan pysyviin vastaaviin ja vaihtuviin vastaaviin. Pysyvät vastaavat ovat pysyvään käyttöön tarkoitettuja, kuten rakennukset, maa-alueet, atk-ohjelmat, koneet, kalusto ja osakkeet. Vaihtuviin vastaaviin kuuluvat yrityksen varasto ja saamiset, joista tavanomaisimpia ovat myyntisaamiset. Vaihtuviksi vastaaviksi määritellään myös yrityksen rahat pankissa ja kassassa. (Karjalainen 2013, 37.)

Taseen vastattavaa -puolelle kuuluvat oman ja vieraan pääoman erät. Tämän lisäksi oman pääoman alle eritellään tarpeen mukaan vapaa oma pääoma sekä sidottu oma pääoma. Vapaata omaa pääomaa ovat muun muassa aiempien ja nykyisen tilikauden voitot. Sidottua omaa pääomaa ovat muun muassa osakepääoma ja arvonnkorotusrahastot. Vierasta pääomaa ovat muun muassa pankkien ja rahoituslaitosten antamat lainat. Taseessa vastaavaa ja vastattavaa -puolien yhteenlaskettujen arvojen tulee aina olla yhtä suuria. (Kotro, 2007, 68.)

Taseen tehtävänä on siis kertoa yrittäjälle sekä yrityksen muille omistajille yrityksen taloudellisesta tilanteesta taseen tekohetkellä. Tase kertoo, miten oma tai vieras pääoma on sijoitettu. Lisäksi tase kertoo sen, millaista pääomaa yritys käyttää. Pääomaa voi olla esimerkiksi pitkäaikaista lainaa, lyhytaikaisia velkoja, arvonnlisäverovelkoja tai ostovelkoja. (Karjalainen 2013, 39.)

5.2.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelman tärkeimpänä tehtävänä on kertoa, miten tilikauden tulos on muodostunut. Tuloslaskelmassa erät esitetään tietyssä esittämisjärjestyksessä. Tuloslaskelman eristä ylimpänä ovat ne luvut, jotka antavat tärkeintä informaatiota tilinpäätöstietoja lukeville. Esimerkiksi, jos tuotot ja kulut liittyvät kiinteästi yrityksen pääasialliseen toimintaan, esitetään nämä erät tuloslaskelmassa ennen liikevoittoa. (Ikäheimo ym. 2011, 24.)

Tuloslaskelmassa ensimmäisenä eränä esitetään liikevaihto. Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) 4 luvun 1 §:n mukaan: ”Liikevaihtoon luetaan kirjanpitovelvollisen varsinaisen toiminnan myyntituotot, joista on vähennetty myönnetyt alennukset sekä arvonalisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot”.

Tuloslaskelmassa seuraavana merkittävänä välituloksena on liikevoitto- tai tappio. Tämä erä kertoo yrityksen tuloksen ennen vähennettäviä liiketoiminnan lyhytvaikutteisia kuluja. Liikevoittoa voidaan kutsua kannattavuuden perusriviksi, missä ei ole huomioitu verojen, tilinpäätöserien, satunnaisten erien ja rahoitustoiminnan vaikutuksia. Liikevoiton ollessa miinuksella kertoo tämä siitä, että yritys ei ansaitse tarpeeksi kattaakseen varsinaisen liiketoimintansa kuluja. Liikevoittoerä on tärkeä muun muassa seuraavista syistä (Salmi 2006, 53.):

- liikevoitto kertoo liiketoiminnan kannattavuudesta
- liikevoitto on pääomarakenteesta riippumaton

Tuloslaskelman viimeisellä rivillä esitetään tilikauden tulos. Tämä kertoo käytännössä sen, kuinka menestyksekkäs yritys on. Tilikauden tulos määrittää lopullisen voiton tai tappion, kun kaikki tilikaudella saadut kulut ja tuotot on otettu huomioon. Tilikauden mahdollisesta voitosta päättää omistaja, jaetaanko voittoa vai jätetäänkö osa jakamatta. Jakamatta jättäminen kerryttää yrityksen omaa pääomaa. Tätä pääomaa voidaan käyttää myöhemminkin esimerkiksi voitonjakoon sekä yritystoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen. (Salmi 2006, 53.)

Tuloslaskelma voidaan esittää joko kululajikohtaisena tai toimintokohtaisena. Kululajikohtaista tuloslaskelmaa käytetään useimmissa tapauksissa. Tässä varsinaisen

toiminnan kulut jaetaan kululajeihin, kuten henkilöstö-, osto- ja poistokuluihin. Toimintokohtaisen tuloslaskelman tarkoituksena on jakaa kulut toimintojen mukaan, esimerkiksi hallinnon, markkinoinnin ja myynnin kuluihin. (Kinnunen ym. 2010, 36.)

5.2.3 Toimintakertomus

Kirjanpitolain mukaan (L 30.12.1997/1336) Tilinpäätökseen on sisällyttävä taseen ja tuloslaskelman lisäksi toimintakertomus. Toimintakertomus on vapaamuotoinen dokumentti, jonka tulee sisältää:

- arvio yrityksen kehityksestä
- selvitys mahdollisen kehitystoiminnan laajuudesta
- selvitys riskeistä ja muista toimintaan vaikuttavista tapahtumista

Toimintakertomuksesta säädetään myös osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624) mukaan toimintakertomuksessa tulee ilmoittaa:

- osakkeiden määrä yhtiössä osakelajeittain
- lainaehdot pääomalainasta sekä kirjaamaton korko, joka on lainoille kertynyt

Yrityksen johdon on arvioitava toimintakertomukseen taloudellista tulosta, asemaa ja henkilöstöä tunnuslukujen avulla. Toimintakertomus ei varsinaisesti ole osa tilinpäätöstä, mutta tästä voi olla paljon hyötyä tilinpäätöstä lukeville. Toimintakertomuksen merkitys voi korostua myös esimerkiksi silloin, kun arvioidaan yritysjohdon vastuukysymyksiä. (Kinnunen ym. 2010, 41.)

5.2.4 Tilintarkastus

Tilintarkastajan keskeisimpänä tehtävänä on omistajien etujen valvominen. Luotonantajat usein edellyttävät, että yrityksen tilinpäätös on tarkastettu, näin ollen

tilintarkastuksesta hyötyvät muutkin sidosryhmät. (Keskuskauppakamari 2011, 33). Tilintarkastajien tehtäviin luetaan myös tilintarkastuskertomuksen laatiminen. Tilintarkastuskertomus on dokumentti tarkistetusta tilinpäätöksestä, jonka on annettava lausunnot (Halonen & Steiner 2010, 451):

- tietojen oikeellisuudesta
- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen yhdenpitävyydestä
- mahdollisista huomautuksista ja lisätiedoista, joita on tilintarkastuksessa todettu

Tilintarkastajaa valittaessa eri yhtiömuodoilla on hieman eri käytännöt. Kommandiittiyhtiössä ja avoimessa yhtiössä yhtiömiehet valitsevat tilintarkastajan. Osuuskunnassa valinnan suorittaa osuuskunnan kokous ja osakeyhtiössä yhtiökokous. Tilintarkastuslaki velvoittaa tilintarkastajan yrityksille, joissa yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

1. taseen loppusumma on yli 100 000 euroa
2. liikevaihto ylittää 200 000 euroa tai
3. palveluksessa on ollut yli kolme henkilöä

Vaikka tilintarkastaja ei lain mukaan ole pakollinen, on tästä kuitenkin hyötyä yritystoiminnalle. Kun yrityksellä on tilintarkastaja, tämä herättää muissakin tahoissa luottamusta ja varmuutta. (Keskuskauppakamari 2011, 33.)

Tilintarkastuslaki edellyttää, että tilintarkastajat ovat hyväksytyjä. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta valvoo yhdessä valtion tilintarkastuslautakunnan sekä kauppakamarien tilintarkastusvaliokuntien kanssa hyväksytyjä tilintarkastajia, joita on kahdenlaisia (Halonen & Steiner 2010, 21–24):

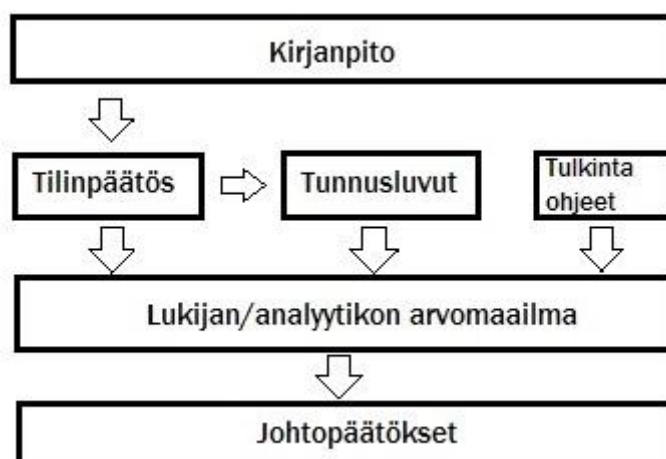
- KHT-tilintarkastajat, jotka ovat Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymiä
- HTM-tilintarkastajat, jotka ovat kauppakamarien hyväksymiä

KHT- ja HTM – tilintarkastajien tulee olla yleisiltä vaatimuksiltaan seuraavanlaisia:

- luonnollinen, toimintakelpoinen henkilö
- hyvämaineinen
- ei tule olla konkurssissa tai liiketoimintakiellossa
- KHT–tilintarkastajalla vähintään ylempi korkeakoulututkinto ja HTM - tilintarkastajalla vähintään alempi korkeakoulu- tai ammattikorkeakoulututkinto
- on suorittanut hyväksytysti KHT tai HTM – tutkinnon sekä erikseen määrätyt oikeustieteen ja laskentatoimen opinnot
- on vannonut valan
- vähintään kolmen vuoden kokemus alalta

5.3 Tilinpäätöksen tulkinta ja lukeminen

Kaikilla yrityksillä on sidosryhmiä ja myös niiden tulee saada tietää yrityksen taloudellinen tilanne. Kuka sidosryhmä käyttää tilinpäätösinformaatiota haluamallaan tavalla, mutta pääsääntöisesti tilinpäätöksen tulkinta ja lukeminen noudattaa seuraavanlaisia reittejä:

Kuvio 6. Tilinpäätöksen lukeminen ja tulkinta (Salmi 2006, 111).

Tuloslaskelmassa ja taseessa esiintyvät luvut eivät aina ole kaikille tilinpäätöstä lukeville kovinkaan informatiivisia. Tämän vuoksi tarvitaan tunnuslukuja. Tunnuslukujen tarkoituksena on kertoa, onko yrityksen taloudellisessa tilanteessa tapahtunut muutoksia ja mihin suuntaan. Lisäksi tunnusluvut kertovat yrityksen saavutuksista ja siitä, onko näiden taso riittävä. (Salmi 2006, 111–112.)

Yrityksen taloudellinen tila voidaan jakaa kolmeen perustekijään: yrityksen tuloksen riittävyyteen, pääomarakenteen terveyteen ja rahojen riittävyyteen. Näitä kolmea elementtiä voidaan mitata tilinpäätösanalyysin tunnusluvuilla: kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius. (Salmi 2006, 122.)

5.3.1 Kannattavuus

Kannattavuutta pidetään yrityksen tärkeimpänä elementtinä menestymiseen. Kannattavuuden ollessa heikko, yrityksellä ei ole edellytyksiä pitkälle elinkaarelle. Heikko kannattavuus tarkoittaa sitä, että yritys tuottaa tappiota ja näin ollen menettää pääomaansa. (Kinnunen ym. 2002, 124–125.)

Yrityksen liiketoimintaa voidaan pitää kannattavana, mikäli palveluiden tai tuotteiden myynnistä muodostuvat tulot ylittävät näistä aiheutuvat kustannukset. Yrityksen tulos täytyy suhteuttaa sellaisiin pääomiin, joista tulos on syntynyt. Lopullinen vastaus saadaan, kun pääoman tuottoasteita verrataan näille asetettuihin vaatimuksiin. Toisin sanoen tuottoasteiden tulee täyttää yrityksen rahoittajien ja sijoittajien antamat vaatimukset. (Kinnunen ym. 2004, 49.)

Pääoman tuottoaste lasketaan omalle pääomalle sekä koko pääomalle, kukin omalla kaavallaan. Oman pääoman tuottoasteelle käytetään lyhennettä ROE (Return of Equity) ja kokopääoman tuottoasteelle ROA (Return of Assets). (Kinnunen ym. 2004, 49.)

Oman pääoman tuottoprosentti kertoo, miten paljon yritys on saanut tuottoa omalle pääomalleen. Tämä antaa hyvän kuvan omistajalle hänen pääoman tuotostaan. Oman pääoman tuottoprosentti (ROE) voidaan laskea seuraavanlaisella kaavalla:

Nettotulos / oma pääoma keskimäärin * 100

(Ikäheimo ym. 2011, 66.)

Oman pääoman tuottoprosentin normiarvot ovat:

Erinomainen	yli 20 %
Hyvä	15 - 20 %
Tyydyttävä	10 - 15 %
Välttävä	5 - 10 %
Heikko	alle 5 %

Kuvio 7. Oman pääoman tuottoprosentti
(Balanceconsulting).

Koko pääoman tuottoprosentti (ROA) kertoo tuoton omalle ja vieraalle pääomalle. Koko pääoman tuottoprosentti antaa kuvan yrityksen kaikille rahoittajille siitä, kuinka paljon sitoutuneelle pääomalle on tilikaudella kertynyt tuottoa. Koko pääoman tuottoprosentti kuvaa sitä, miten yritys kykenee huolehtimaan kokonaispääomas-
taan. Kokonaispääoman tuottoprosentti voidaan laskea seuraavalla kaavalla:

Nettotulos + korkokulut \cdot (1-verokanta) / Taseen koko pääoma tilikauden alussa

(Kinnunen ym. 2010, 57.)

Koko pääoman tuottoprosentille on esitetty seuraavanlaiset normiarvot:

Hyvä	yli 10 %
Tyydyttävä	5 - 10 %
Heikko	alle 5 %

Kuvio 8. Koko pääoman tuottoprosentti
(Balanceconsulting).

5.3.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus tunnuslukuna kertoo siitä, kuinka yritystoiminta on rahoitettu. Yritystoiminta voidaan pääsääntöisesti rahoittaa kahdenlaisella rahoituksella: vieraan pääoman ehtoisella rahoituksella ja oman pääoman ehtoisella rahoituksella. Kuten edellä mainittiin, vieras pääoma tulee maksaa korkojen kanssa aikanaan pois. Omaa pääomaa sijoitetaan yritykseen, eikä tähän näin ollen liity muita kustannuksia, sillä voitonjako ei ole pakollisia. Vakavaraisuus kuvaa siis yrityksen kykyä selviytyä rahoitusvelvoitteistaan. (Ikäheimo ym. 2011, 71.)

Yrityksen vakavaraisuus kertoo myös siitä, että yrityksellä on mahdollista ottaa esimerkiksi lisärahoitusta vakavaraisuuden ollessa hyvällä tasolla. Mitä vakavaraisempi yritys, sitä helpompaa on saada vierasta pääomaa. (Kinnunen ym. 2004, 53). Yrityksen vakavaraisuutta voidaan tilinpäätöstietojen avulla mitata tunnusluvuilla, joista esimerkkinä seuraavassa esitetään omavaraisuusaste ja nettovelkaantumisaste.

Omavaraisuusasteen avulla voidaan mitata oman pääoman suhdetta taseen loppusummaan. Omavaraisuusaste kertoo yrityksen tappionsietokyvystä ja tämä voidaan laskea seuraavalla kaavalla:

$$\text{Oma pääoma} / \text{Taseen koko pääoma} * 100$$

(Ikäheimo ym. 2011, 72.)

Omavaraisuusasteen ohjearvot ovat:

Erinomainen	yli 50 %
Hyvä	35 - 50 %
Tyydyttävä	25 - 35 %
Välttävä	15 - 25 %
Heikko	alle 15 %

Kuvio 9. Omavaraisuusaste
(Balanceconsulting).

Nettovelkaantumisaste (gearing) kertoo yrityksen velkaantuneisuudesta. Tämä tunnusluku mittaa yrityksen nettovelkojen suhdetta omaan pääomaan. Mitä korkeampi nettovelkaantumisaste on, sitä korkeampi on yrityksen velkaantuneisuus. Korkea velkaantumisaste saattaa olla riski yritykselle ja voi mahdollisesti estää myös tämän kasvun ja kehittymisen. Nettovelkaantumisasteprosentti voidaan mitata tilinpäätöstiedoista seuraavanlaisella kaavalla:

$$\text{(Korollinen vieras pääoma – Rahat ja arvopaperit) / Oma pääoma} * 100$$

(Ikäheimo ym. 2011, 72.)

Nettovelkaantumiselle on määritelty seuraavanlaiset normiarvot:

Erinomainen	alle 10 %
Hyvä	10 - 60 %
Tyydyttävä	60 - 120 %
Välttävä	120 - 200 %
Heikko	yli 200 %

Kuvio 10. Nettovelkaantumisaste (Balanceconsulting).

5.3.3 Maksuvalmius

Hyvän kannattavuuden ja vakavaraisuuden lisäksi yrityksen tulee selviytyä lyhyen aikavälin maksusitoumuksista, joita maksuvalmius mittaa. Keskeisimmät maksuvalmiuden mittarit ovat Quick ratio ja Current ratio. Quick ration tarkoituksena on mitata yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista maksuvelvoitteistaan. Quick ratio voidaan mitata kaavalla:

$$\text{Lyhytaikaiset saamiset / Lyhytaikainen vieras pääoma}$$

(Jormakka ym. 2009, 132–133.)

Quick ration normiarvot määräytyvät seuraavasti:

Erinomainen	yli 1,5
Hyvä	1 - 1,5
Tyydyttävä	0,5 - 1
Välttävä	0,3 - 0,5
Heikko	alle 0,3

Kuvio 11. Quick ratio
(Balanceconsulting).

Current ratio mittaa yrityksen selviytymiskykyä hieman pidemmällä aikajaksolla, kuin Quick ratio. Current ration kaava muodostuu tästä johtuen myös vaihto-omaisuudesta. Vaihto-omaisuuden muuttaminen kassavaroina kestää kauemmin, kuin esimerkiksi pankkitalletusten tai myyntisaamisten. Näin ollen current ration kaava muodostuu seuraavasti:

(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset) / Lyhytaikainen vieras pääoma

(Jormakka ym. 2009, 133.)

Current ratiolle määrätty normiarvot muodostuvat seuraavasti:

Erinomainen	yli 2,5
Hyvä	2 - 2,5
Tyydyttävä	1,5 - 2
Välttävä	1 - 1,5
Heikko	alle 1

Kuvio 12. Current ratio
(Balanceconsulting).

6 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön teoriaosuus on laadittu lähdekirjallisuuden ja Internetistä poimittujen lähteiden avulla. Tutkimuksen osalta käytettiin Webropol-kyselytyökalua. Kyselyn sisältö on saatu pääsääntöisesti yrittäjien vastatessa kyselyyn sähköpostitse, mutta osa vastauksista kerättiin soittamalla yrittäjille. Opinnäytetyön tulisi palvella sekä yrittäjiä, jotka ovat perustamassa yritystä ja yrityksiä, joiden toiminta on jo käynnissä

Opinnäytetyön perustana toimineen JATKE-hankkeen tarkoituksena oli selvittää toiminnassa olevien yritysten palvelujen tarpeita. Annettujen vastausten perusteella Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava ry:n tavoitteena on kyselyyn annettujen vastausten perusteella luoda palvelutarjotin, joka vastaa jo toimivien yritysten avun tarpeisiin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli siis luoda pohja Uusyrityskeskukselle siitä, minkälaista apua alkavat yrittäjät tarvitsevat. Kyseinen projekti jätettiin opinnäytetyön ulkopuolelle, sillä aikataulu ei olisi tähän riittänyt.

Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava ry:lle tehty tutkimus osoitti yrittäjien tarvitsevan apua yritystoiminnan rahoitus- ja talousasioissa. Näin ollen tämän opinnäytetyön teoriaosuus on rajattu siten, että edellä mainituista seikoista on käsitelty perustiedot. Perustietoihin kuuluvat rahoituksen osalta tulorahoitus sekä oman ja vieraan pääoman ehtoinen rahoitus, ja opinnäytetyössä käsiteltiin myös yritystoiminnan keskeisimmät rahoituslähteet. Tärkeimpinä seikkoina yrityksen taloudesta otettiin esille kirjanpidon ja tilinpäätöksen keskeisimmät piirteet. Lopuksi opinnäytetyössä esitettiin käytännöllisimpiä tunnuslukuja, joilla mitataan ja analysoidaan yrityksen toimintaa.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli käsitellä teoria siten, että aloittavat yrittäjät saavat peruskäsityksen siitä, mitä yrityksen rahoitus ja talous ovat käytännössä. Teoriaosuuden laadinnan tavoitteena oli luoda opas yritystoiminnan rahoitus- ja talousasioiden peruskäsitteistä.

Jatkotutkimuksena tälle opinnäytetyölle voisi muodostua toimialakohtaisempi kysely, jonka pohjalta kartoittaa yrittäjien tilanne entistä syvemmin. Myös palvelutarjotimen osalta jatkotutkimuksen kannalta on potentiaalia.

Yrityksen perustamista ja yritystoiminnan ylläpitämistä pidetään yleisesti ottaen haastavana. Tie yrittäjyyteen on huomattavasti kevyempi, kun yrittäjät ovat tietoisia oikeista asioista ja tiedostavat sen, mistä hakea apua. Yrittäjäksi lähteminen edellyttää oikeaa asennetta ja halua yritystoimintaa kohden. Yrittäjien on erittäin tärkeä ottaa selvää kaikista askarruttavista asioista, ennen varsinaisen toiminnan käynnistämistä ja ylläpitämistä.

LÄHTEET

- Balance Consulting: Tunnusluvut. [Verkkosivu]. [viitattu 31.10.2014]. Saatavana: <http://www.balanceconsulting.fi/tunnusluvut>
- DanskeBank: Leasingrahoitus. [Verkkosivu]. [viitattu 7.10.2014]. Saatavana: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/Yritysassiakkaat/Pieniyri-tyys/Rahoitus/Rahoitusratkaisut/Pages/Leasingrahoitus.aspx?tab=1#tabanchor>
- DanskeBank: Luotollinen tili. [Verkkosivu]. [viitattu 1.10.2014]. Saatavana: <http://www.danskebank.fi/fi-fi/yritysassiakkaat/pieniyri-tyys/rahoitus/rahoitusratkaisut/pages/luotollinen-tili.aspx?tab=1#tabanchor>
- Eskola, A. & Mäntysaari, A. 2007. Talousosaamisen perusteet. 1. painos. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- Finnvera: Tuotteet ja FAQ. [Verkkosivu]. [viitattu 7.10.2014]. Saatavana: <http://www.finnvera.fi/Tuotteet-ja-FAQ>
- Finnvera: Finnvera lyhyesti. [Verkkosivu]. [viitattu 6.10.2014]. Saatavana: <http://www.finnvera.fi/Finnvera/Finnvera-lyhyesti>
- Finanssialan Keskusliitto: Rahoitusyhtiöllä rooli investointien rahoittamisessa. 2013. [Verkkosivu]. [viitattu 7.10.2014]. Saatavana: https://www.fkl.fi/tietoa_meista/toimiala/rahoitusyhtiot/Sivut/default.aspx
- Halonen, K. & Steiner M. 2010. Tilintarkastusprosessi käytännössä. Juva: WSOY-pro Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Ikäheimo, S., Laitinen, E., Laitinen, T. & Puttonen, V. 2011. Laskentatoimi ja rahoitus. Vaasa: Multiprint Vaasa.
- Ilmarinen: Rahoitusta Ilmarisesta. [Verkkosivu]. [viitattu 8.10.2014]. Saatavana: https://www.ilmarinen.fi/Production/fi/Yritys/05_rahoitus/index.jsp
- Jauhiainen, P., Puttonen, V., Rekonen, S., Sjöstedt, J., Takalo, R., Tammenaho, J., Toivonen, S., Varis, P. & Reinikainen, J. 1997. Yrityksen rahoitusopas. Hakapaino Oy: Tietosykli Oy.
- Jormakka R., Koivusalo K., Lappalainen J. & Niskanen M. 2009. Laskentatoimi. Helsinki: Edita Prima Oy.

- Juurakko, A. 2012. Yritä Eres: Uusyrityskeskus Neuvoa–Antava 20 vuotta. Vaasa: Oy Fram Ab.
- Karjalainen, L. 2013. Yrittäjän talousopas. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Kasanen, E., Koskela, M., Leppiniemi, J., Puttonen, V. & Virtanen, K. 1996. Laskentatoimen ja rahoituksen perustiedot. Keuruu: Kustannusosakeyhtiöt Otavan painolaitokset.
- Keskuskauppakamari. 2011. Yrityksen perustajan opas 2011. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2004. Mitä on yrityksen taloushallinto. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Kinnunen, J., Laitinen, E., Laitinen, T., Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2010. Avain laskentatoimeen ja rahoitukseen. 4. painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.
- Kinnunen, J., Leppiniemi, J., Puttonen, V. & Virtanen K. 2002. Tietoa yrityksen taloudesta. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Kotro, M. 2007. Yrityksen kannattavuus ja rahoitus: Aloittavan ja pk-yrityksen näkökulma. 1. painos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki.
- L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.
- Leppiniemi, J. 2002. Pääomalaina tilinpäätöksessä. [Verkkoartikkeli]. [viitattu 24.9.2014]. Saatavana: <http://www.taloussanomat.fi/arkisto/2002/03/19/paaomalaina-tilinpaatoksessa/200229267/12>
- Leppiniemi, J. & Puttonen, V. 2002. Yrityksen rahoitus. 2. uudistettu painos. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Lindfors, H. 2011. Kirjanpito käytännönläheisesti. 5. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Pohjola: Rahoituksen riskit hallintaan. [Verkkosivu]. [viitattu 12.11.2014]. Saatavana: <https://www.pohjola.fi/pohjola?cid=331802999&srcpl=3>
- Raatikainen, J. 2011. Liikeideasta liikkeelle. 8. uudistettu painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Salmi, I. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo. 4. uudistettu painos. Edita Prima Oy: Edita Publishing Oy.

Sutinen, M. & Viklund, E. 2004. Kaikki mitä olet halunnut tietää yritystoiminnasta: mutta et ole tiennyt keneltä kysyä. 9. uudistettu painos. Kirjakas Ky: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Taloustieto Oy: Yritystoiminnan rahoitus. [Verkkosivu]. [viitattu 26.9.2014]. Saatavana: <http://www.taloustieto.fi/lukiotext/1text607.html>

Tilastokeskus: Käyttöleasing. [Verkkosivu]. [viitattu 26.11.2014]. Saatavana: <http://www.stat.fi/meta/kas/kayttoleasing.html>

Tilastokeskus: Rahoitusleasing. [Verkkosivu]. [viitattu 26.11.2014]. Saatavana: <http://www.stat.fi/meta/kas/rahoitusleasing.html>

Uusyrityskeskukset Suomi. [Verkkosivu]. [viitattu 29.9.2014]. Saatavana: <http://www.uusyrityskeskus.fi/tietoa-meist%C3%A4>

Virtuaali AMK: Yrityksen rahoitus. [Verkkosivu]. [viitattu 31.10.2014]. Saatavana: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0503020/1182338337908/1183703035346/1183705216615/1183705261641.html>

Yritys-Suomi: Talouden terveyttäminen ja lisärahoituksen hankinta. [Verkkosivu]. [viitattu 30.9.2014].

LIITTEET

Liite 1. Yrityksen taustatiedot

Liite 2. Yrityksen perustaminen

Liite 3. Yrittäjänä toimiminen

Liite 4. Yrityksen tilanne ja kehittyminen

LIITE 1 Yrityksen taustatiedot

JATKE-kysely alle 3-vuotta toimineille yrityksille

1. Taustatiedot *

Vastaajan nimi

Yrityksen nimi

Toimiala

Perustamisvuosi

Yrityksen sijaintikunta

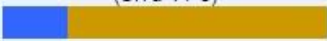
2. Mikä on yrityksenne tilanne? Vaikka toimintasi olisi lakannut, vastaa silti kyselyyn. *

☐ Toiminta loppunut, miksi?

☒ Toiminta jatkuu

Seuraava -->

(Sivu 1 / 5)

LIITE 2 Yrityksen perustaminen

JATKE-kysely alle 3-vuotta toimineille yrityksille

YRITYKSEN PERUSTAMINEN

3. Kenen toimijan palveluita käytit yritystä perustaessasi (voit rastittaa useampiakin)?

- ☐ Yrityssuomi.fi -verkkopalvelu
- ☐ Yritys-suomi puhelinpalvelu
- ☐ Kuntien elinkeinotoimi/elinkeinoasiamies
- ☐ Uusyrityskeskus
- ☐ Proagria Etelä-Pohjanmaa
- ☐ Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto (työvoimatoimisto)
- ☐ Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- ☐ Kehittämisyhdistys (Liiveri, Aisapari, Suupohjan tai Kuusiokuntien kehittämissyhdystys)
- ☐ Yrittäjäjärjestö
- ☐ Kauppakamari
- ☐ Verottaja
- ☐ Finnvera
- ☐ Oppilaitos (yliopisto, amk, opisto, aikuiskoulutuskeskus)
- ☐ Teknologiakeskus Frami
- ☐ Muu, mikä?
- ☐ En kenenkään/en muista

4. Saitko palveluista riittävän tiedon/avun yrityksen perustamiseen?

- ☐ Kyllä, täysin
- ☐ Osittain, mutta olisin kaivannut lisääpua/tietoa liittyen
- ☐ En saanut, perustelut

5. Kehittämisehdotuksia/palautetta palveluille yrityksen perustamisvaiheessa

<-- Edellinen

Seuraava -->

(Sivu 2 / 5)

LIITE 3 Yrittäjänä toimiminen

YRITTÄJÄNÄ TOIMIMINEN

6. Yrittäjänä toimiessasi, oletko tarvinnut apua/lisätietoa? (voi rastittaa useamman vaihtoehdon)

- ☐ Kansainvälistymiseen
- ☐ Markkinoimiseen
- ☐ Toiminnan laajentamiseen
- ☐ Toimitiloihin
- ☐ Lakiasioihin
- ☐ Rahoitukseen
- ☐ Lupa-asioihin
- ☐ Työnantajuuuteen
- ☐ Yrityskauppaan/-ostoon
- ☐ Yrityksen talouteen
- ☐ Muuhun, mihin
- ☐ En ole tarvinnut apua

7. Jos olet tarvinnut apua, mistä olet tätä hakenut? (voit rastittaa useamman vaihtoehdon)

- ☐ Yrityssuomi.fi -verkkopalvelu
- ☐ Yrityssuomi puhelinpalvelu
- ☐ Kuntien elinkeinotoimi/elinkeinoasiamies
- ☐ Uusyrityskeskus
- ☐ Proagria Etelä-Pohjanmaa
- ☐ Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto (työvoimatoimisto)
- ☐ Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus
- ☐ Kehittämisyhdistys (Liiveri, Aisapari, Suupohjan tai Kuusiokuntien kehittämisyhdistys)
- ☐ Yrittäjäjärjestö
- ☐ Kauppakamari
- ☐ Verottaja
- ☐ Finnvera
- ☐ Oppilaitos (yliopisto, amk, opisto, aikuiskoulutuskeskus)
- ☐ Teknologiakeskus Frami
- ☐ Muu, mikä?
- ☐ En keneltäkään

8. Oletko saanut riittävän tiedon / avun yrityksen perustamisen jälkeen?

- ☐ Kyllä, täysin
- ☐ Osittain, mutta olisin kaivannut lisää apua/tietoa liittyen
- ☐ En saanut, perustelut

9. Kehittämisehdotuksia/palautetta palveluille yrittäjänä toimiessasi

LIITE 4 Yrityksen tilanne ja kehittyminen

10. Onko liikeideasi muuttunut yrityksen perustamisesta?

- ☐ Kyllä, miten?
- ☐ Ei

11. Liikevaihdon kehitys perustamisesta?

Vastaa vain niihin tilikausiin, jotka ovat päättyneet

1. Tilikausi

2. Tilikausi

3. Tilikausi

☐ 0 - 10 000€	☐ a) 0 - 10 000€	☐ 0 - 10 000€
☐ 10 001 - 25 000€	☐ b) 10 001 - 25 000€	☐ 10 001 - 25 000€
☐ 25 001 - 40 000€	☐ c) 25 001 - 40 000€	☐ 25 001 - 40 000€
☐ 40 001 - 60 000€	☐ d) 40 001 - 60 000€	☐ 40 001 - 60 000€
☐ 60 001 - 100 000€	☐ e) 60 001 - 100 000€	☐ 60 001 - 100 000€
☐ Yli 100 000€	☐ f) Yli 100 000€	☐ Yli 100 000€

12. Arvio liikevaihdon kehityksestä seuraavan vuoden aikana?

- ☐ Kasvaa
- ☐ Pysyy ennallaan
- ☐ Laskee

13. Työntekijöiden lukumäärä (yrittäjä ja osa-aikaiset työntekijät mukaan luettuna)

Vastaa vain niihin tilikausiin, jotka ovat päättyneet

1. Tilikausi

2. Tilikausi

3. Tilikausi

☐ 1 hlö	☐ 1 hlö	☐ 1 hlö
☐ 2 hlöä	☐ 2 hlöä	☐ 2 hlöä
☐ 3-4 hlöä	☐ 3-4 hlöä	☐ 3-4 hlöä
☐ 5-10 hlöä	☐ 5-10 hlöä	☐ 5-10 hlöä
☐ Yli 10 hlöä	☐ Yli 10 hlöä	☐ Yli 10 hlöä

14. Arvio työntekijöiden lukumäärästä seuraavan vuoden aikana?

- ☐ Kasvaa
- ☐ Pysyy ennallaan
- ☐ Laskee

<-- Edellinen

Seuraava -->

(Sivu 4 / 5)

15.

Nykyiset / tulevat palveluntarpeet, joita koen tarvitsevani

- ☐ Kansainvälistyminen
- ☐ Markkinoiminen
- ☐ Toiminnan laajentaminen
- ☐ Toimitilat
- ☐ Lakiasiat
- ☐ Rahoitus
- ☐ Lupa-asiat
- ☐ Työnantajuus
- ☐ Yrityskauppa / -osto
- ☐ Yrityksen talous
- ☐ Muu, mikä
- ☐ Ei ole tiedossa

16. Onko sinulla aikomuksena kehittää yritystoimintaa? Jos on, niin kerro lyhyesti millä tavoin.

17. Muuta, mitä haluat kertoa

Yritys-Suomi

Yritys-Suomi on työ- ja elinkeinoministeriön muodostama palvelukokonaisuus, joka on suunnattu yrityksille, aloittaville yrittäjille ja yrittämisestä kiinnostuneille. Yritys-Suomi palvelee yrityssuomi.fi-verkkosivulla, valtakunnallisessa puhelinpalvelussa sekä paikallisten Yritys-Suomi -toimijoiden kautta.

18. Kuinka tuttu Yritys-Suomi palvelujärjestelmä on sinulle?

- ☐ En ole koskaan kuullukaan
- ☐ Olen tietoinen siitä, mutta en ole koskaan käyttänyt palveluita
- ☐ Olen tietoinen siitä ja olen käyttänyt sen palveluita

19. Olisiko maksuttomalle neuvonnalle mielestänne tarvetta yrityksen perustamisen jälkeen (alle kolme vuotta toimineet)?

- ☐ Kyllä, millaiselle neuvonnalle?
- ☐ Ei

